

**LAISVĖ**  
Semi-Weekly  
102-02 Liberty Ave.  
Ozone Park 17, N. Y.  
Tel. Michigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

# LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

**LAISVĖ—LIBERTY**  
Dukartsavaitinis  
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) \$10.00  
Kunadoje ..... \$10.00  
Kitur užsienyje ..... \$12.00  
Jungtinėse Valstijose ..... \$9.00  
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

No. 35 \* \* \* \* \* Ozone Park 17, N. Y. Antradi., gegužės (May) 2, 1961 \* \* \* \* \* METAI 50-ji

## KRISLAI

Kur gali nuvesti? Valdžia valdžioje. Ar verti pasigailėjimo? Ir motinų asaros. Lietuviškėji nenaudėliai. Rintas klausimas.

— Raša A. Bimba —

Istorija nepamirš, nepamiršime ir mes, kol gyvi būsimė, tos ginkluotos invazijos į Kubą. Ją plačiai diskutuoja visas pasaulis. Ji lūpse kiekvieno amerikiečio.

Tai, kas prieš kelias dienas dar buvo neaišku, dabar jau aišku.

Dabar tikrai aišku, kad visa ta kruvina invazija buvo suplanuota, sugalvota ir paruošta mūsų vyriausybės žmonių bei organų. Paaikškėjo, kad įsiveržėliai buvo aprūpinti mūsų laivais, mūsų amunicija, mūsų lėktuvais, mūsų kanuolėmis, šautuvais ir kulkuvais. Paaikškėjo, kad invazija buvo pasiūta iš Jungtinių Amerikos Valstijų karinės bazės, kuri randasi prie Nikaragvos ant Big Corn ir Little Corn salų.

Paaikškėjo ir tas, kad patys mūsų prezidentas davė signalą invazijai pradėti.

—

Paaikškėjo dar daug kas daugiau. Dabar jau žinome, kad Kubos premjeras buvo teisus, kai keliais atvejais Jungtinėse Tautose jis kalbėjo apie planuojamą ginkluotą įsiveržimą. Melagiais pasiliko tie, kurie jį už tai smerkė ir melagiumi vadino. Kur nuo dabar padės savo akis mūsų Stevensonas ir kiti, kurie paneigė Kastro pranešimus apie invaziją?

—

Ir tai dar ne viskas — toli gražu dar ne viskas. Turime dar ką nors daug baisesnio. Dabar jau žinome, kad mes turime valdžią valdžioje. Toji kita valdžia yra Centralinė Žvalgybos Taryba, kuriai vadovauja buvusio valstybės sekretoriaus velionio Dulleso brolio Allen Dulles.

Sitos valdžios metinis biudžetas siekia septynis šimtus milijonų dolerių!

Ji turi tūkstančius tarnautojų-šnipų.

Dabar paaikškėjo, kad tai šita valdžia anais metais nuvertė Guatemalos pažangią valdžią, kad ji pernai nuvertė neutrališką Laoso valdžią, kad ji anais metais nuvertė Irano valdžią, kad dabar ji sugalvojo, suplanavo, apginkavo ir paruošė šią invaziją į Kubą, o prezidentas Kenedis tik oficialią stampą uždėjo!

Tai visa dabar visiems aišku.

Daugelis amerikiečių dabar klausia: Tai kas gi iš tikrųjų mus valdo?

—

Ką Kubos revoliucinė valdžia darys su suimtais įsiveržėliais? Jų esama keliolika šimtų.

Ar verti jie pasigailėjimo? Visi jie buvo savanoriai. Vieni jie savo valia pasirinko kruviną misiją. Jie iš lėktuvų sėjo mirtį ant Havanos ramių gyventojų. Jie desėtkus kubiečių nudėjo.

—

Aną dieną televizoriuje buvo parodyta Miamėje grupė motinų, kurių sūnūs pateko į Kubos vyriausybės rankas. Vienos jų verkia ir prašo savo vaikams pasigailėjimo. Kitos verkia, keikia Kastro ir reikalauja Ameriką siųsti Kubon armiją ir dar daugiau kraujo pralieti.

(Tąsa 6-tam pusl.)

## Kuba siūlo taikų sugyvenimą, bet numato naują puolimą

Havana. — Kubos vyriausybė buvo susisaukusi užsienio ambasadorius ir korespondentus. Prezidentas DORTICOS TORRADO ir kiti Kubos valdininkai sakė, kad Kuba nori taikaus ir draugiško sugyvenimo su Jungtinėmis Valstijomis. Ji nieko nedaro pakenkimui Jungtinėms Valstijoms, tik nori, kad ją paliktų ramybėje ir leistų jai savo reikalus tvarkyti kaip nepriklausomai ir laisvai valstybei. Kubos prezidentas prašė tatai perduoti užsienio vyriausybėms.

Kubos prezidentas sakė, kad pasiremiant Jungtinių Valstijų spauda, kongres-

## Apie naujus įvykius mūsų sostinėje

Washingtonas. — "Po nepavykusios invazijos Kubon prezidentas Kenedis sakė, kad iš jos turės būti "padaryta atitinkama išvada", rašo Ted Lewis. Toliau jis nurodo, kad Central Intelligence Agency vedėjas Allen Dulles turės pasitraukti, gal ne dabar, bet už mėnesio arba dviejų. Juk tai jo išvadomis remiantis buvo įvykinta invazija.

Pentagonas per keleris metus dėjo viltį į "mažus karus". Tais smetimais yra organizuojami "amerikiniai partizanai" (American guerilla forces). Į "partizanų" organizuoja Jungtinėse Valstijose ir Vakarų Vokietijoje ir daugiataučius pabėgėlius. Invazija Kubon, tai ir buvo "amerikinių partizanų veiksmas", Ted Lewis rašo: "Kubos invazija susprogo kaip burbulas. Ji buvo JAV finansuojama ir vadovaujama iš Centrai Intelligence Agency. Tai buvo kubiečių kraujas, o JAV žvalgybos, str-

## Tarybų Sąjunga užtikrino Kubos liaudžiai pagalbą

Jungtinės Tautos, N. Y. — Valerijus Zorinas, TSRS delegatas, sakė, kad po nepavykusios invazijos Kubon kai kurie sluoksniai Jungtinėse Valstijose daro planus panaujinimui invazijos arba pasmaugimui revoliucijos pagalba blokados.

Zorinas sakė, kad tatai vestų prie karo, kurio dydžio dabar niekas negali numatyti. Zorinas pareiškė, kad planuotojai turi atsiminti, jog Tarybų Sąjunga yra pažadėjusi Kubai pagalbą prieš išlaukinę intervenciją. Jis sakė: "Lai planuotojai nedaro spekuliacijų, kad TSRS tik kalba. Jeigu Tarybų Sąjunga pažadėjo

## Kuba ne visus baus invazijos dalyvius

Havana. — Kubos vyriausybė pareiškė, kad ji nebaus visus belaisvius, kurie buvo suimti invaziją atmušant. Virš 1,000 tokių yra. Kubos premjeras Castro per tris valandas jiems kalbėjo, aiškindamas Kubos liaudies revoliucijos reikšmę. Jis sakė, kad bus nubausti tik Batistos režimo kriminalistai, kurie suimti laike šios invazijos.

Belaisviams buvo leista statyti klausimus ir išsireikšti. Buvo tokių belaisvių, kurie sakė, kad "nenori komunizmo Kuboje". Buvo ir tokių, kurie skundėsi,

## Ką pasakoja buvęs invazijoje Portugalai užmušė tūkstančius negrų

New Yorkas. — Vienas iš buvusių invazijoje L. Penabaz pasakoja, kad prieš Kubos jėgas nuėjo įsiveržėliai. Tokie sakė: "Ar Kubos liaudis duos mums ginklą gynimui Kubos, jeigu bus nauja invazija? Jiems buvo atsakyta, kad tai prigulės nuo jų pačių. Jie tą galės įrodyti išpirkdami savo prasikaltimą geru darbu ir atsiribodami nuo liaudies priešų.

Washingtonas. — Aukštas Jungtinių Valstijų vyriausybės asmuo sako, kad Portugalų kolonijoje Angoloje yra sukilimas ir Portugalai per dvi savaites užmušė tūkstančius angoliečių.

Pareigūno vardo neskelbia, nes Portugalija yra JAV taktininkė — NATO narė.

Angola milžiniška Portugalų kolonija Afrikoje, kur iš 100 gyventojų negrų tik 2 baltieji — portugalai.

## TSRS spauda apie Kubos respubliką

Maskva. — Užsienio diplomatai rimtai susidomėjo tarybine spauda, kuri pabrėžtinai rašo, kad Tar. Sąjunga praeityje laikėsi pažadėto žodžio ir teikė pagalbą Mongolijai 1939 metais prieš Japonijos imperializmo užpuolimą, to paties ji laikysis ir Kubos reikalais. Tarybinė spauda rašo, kad jeigu imperialistinės jėgos puls Kubą, tai Kuba nebus viena, bet gaus TSRS pažadėtą pagalbą, ir gaus ją iš viso pasaulio socialistinių ir demokratinių jėgų.

Tarybinė spauda rašo, jog "socialė revoliucija Kuboje, tai tik pradžia revoliucijų Lotynų Amerikoje už išsilaisvinimą iš užsienio imperializmo". Tarybinė spauda nurodo, kad Jungtinių Valstijų valdantieji rateliai privalo suprastai, jog Amerikos kapitalistai negalės amžinai politiniai ir ekonominiai viešpatauti Lotynų Amerikoje. Ji rašo, kad jie turi išmokti taikoje sugyventi su lotynų respublikomis — išsilaisvinusiomis iš JAV kapitalistų viešpataavimo.

## JAV įrengs dar 460 naujų orlaukių

Washingtonas. — N. E. Halaby, Federal Aviation administratorius - direktorius, kreipėsi į Kongresą, kad paskirtų \$1,100,000,000 įrengimui 465 naujų orlaukių ir pagerinimui esamųjų.

Kongreso politiniai vadai, kaip demokratų, taip ir respublikonų, jau pasisakė už suteikimą reikalaujamų pinigų sumos.

## Kuba suėmė virš 1.000 įsiveržėlių

Havana. — Kubos vyriausybė paskelbė, kad jau virš 1,000 yra suimti įsiveržėlių. Kasdien juos rodo televizijoje.

Tarpe suimtų yra ir Roman Calvinio, kuris Batistos laikais žudė ir terorizavo kubiečius. Televizijoje greta jo stovėjo moteris, kurios vyrą Calvinio nužudė. Ji šaukė: "Calvinio! Ar tu atsimeni mano vyrą, kurį nužudei? Aš labai norėčiau, kad vyriausybė mane paskirtų į būrį, kurie tave turės sušaudyti".

## Vėliausios žinios

New Delhi. — Indijoje spauda ir visuomenė yra prieš pasiuntimą JAV militarinių jėgų į Laosą. Spauda rašo, kad pasiuntimas JAV jėgų uždegtų karą Tailande ir Pietų Vietnamė.

Washingtonas. — JAV vyriausybės kabinetas ir Pentagono vadai svarsto pasiuntimą mūsų militarinių jėgų karui į Laosą.

Maskva. — Tarybų Sąjungos spauda įspėja JAV nesiekti karo jėgų į Laosą, nes tai būtų didelio ir ilgo karo pradžia.

Havana. — Kuba prisirengė paminėti Gegužės Pirmąją. Iš 60 šalių yra atvykusios darbo žmonių delegacijos.

Washingtonas. — JAV vyriausybė ragina amerikiečius išvažiuoti iš Kubos.

Maskva. — TSRS spauda rašo, kad jeigu SEATO darys militarinę intervenciją į Laosą, tai Kinija, Šiaurės Vietnamas ir TSRS ateis Laoso liaudžiai į pagalbą.

Louisville, Ky. — Vėl areštavo 162 negrus, kurie protestavo prieš segregaciją. 1961 metais čionai jau virš 600 negrų areštuota, kurie protestavo prieš baltųjų šovinizmą.

Washingtonas. — JAV vyriausybės žmonės sako, kad SEATO darys militarinę intervenciją Laosan, jeigu liaudiečiai nesusostos kariavė.

Seulas. — Pietų Korėjoje nuteisė mirtin Koo Su Chila, buvusį diktatoriaus Rhee policijos viršininką. 1960 metais jis policijai įsakė šaudyti ir demonstrantus ir 8 žmones nušovė.

## Francūzija paleis Užsieniečių legioną

Paryžius. — Francūzija paleis Užsieniečių legioną, kuris Alžyre buvo svarbiausia fašistinių generolų sukilimo jėga. Jau paleido jų parašūtinkų batalionus.

Francūzija jau nuo senų laikų yra suorganizavusi iš visokių pasaulio padaužų Užsieniečių legioną. Savo laiku jame buvo daug rusų baltagvardiečių, o dabar yra hitlerininkų vokiečių ir nemažai pabėgėlių iš socialistinių šalių. Jų tarpe yra ir lietuvių buržuazinių nacionalistų.

## Nauji nesutikimai dėl Laoso

Londonas. — Anglijos vyriausybė, susitarusi su JAV valdžia, pasiuntė Tarybų Sąjungai užklausimą: kodėl Laose liaudiečiai nesulaiko mūšių.

Jungtinių Valstijų prezidentas Kenedis tuo reikalu tarėsi su politiniais ir militariniais vadais. JAV siunčia daugiau ginklų, amunicijos ir militarinių specialų Bouno Oumo jėgoms. Laoso premjeras Phoumas sako, kad liaudiečiai sulaukys mūšius tik tada, kai jam vadovaujant bus sudaryta Laoso neutrališka vyriausybė.

## Lėktuvų kompanijų yra dideli pelnai

New Yorkas. — Per šešis mėnesius North American Aviation, Inc., turėjo \$11,756,000 įplaukų. Šėrai paaugo po \$1.70.

Beckman Instruments, Inc., kompanija, kuri gamina lėktuvams instrumentus, turėjo didelių įplaukų. Jos kiekvienas šėras paaugo po \$1.82.

LONDONO "TIMES" APIE KENEDI

Londonas. — "Times" savo redakcijoje "Smūgiai Kenedžio administracijai" rašo, kad Jungtinės Valstijos padarė klaidingus apskaičiavimus Laoso ir Kubos klausimais.

Ankara. — JAV valstybės sekretorius Dean Ruskas buvo susisaukęs CENTO vadų susirinkimą ir kalbėjo apie "komunistinį pavojų". CENTO karinę sąjungą sudaro Turkija, Iranas, Pakistanas ir Graikija.

Jakarta. — Javoje išsiveržė vulkanas. 10,000 žmonių turėjo išbėgti iš Magelango rajono.

Paryžius. — Prezidentas De Gaulle įsakė teisti sukiliųjų vadą generolą M. Challe.

# LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays.

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y. Established April 5, 1911. ROY MIZARA, Editor

## SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	\$9.00	Canada and Brazil, per year	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada and Brazil, 6 months	\$5.00
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., \$5.50 per six months		Foreign countries, 6 months	\$6.50

## Filomena---sproges monų burbulas

1802 METAIS Romoje buvo rastas senas kapas, kurį atkasus, surasti jaunos moters kaulai. Prie kaulų, ten pat buvo ir kažkoks indelis, veikiausiai kvepalams sudėti, kad mirusioji, gulėdama grabe, galėtų gardžiai pauostyti.

Katalikų dvasininkija tuojau paskelbė: Radome kankinės palaikus, o prie jos—indą, kuriame buvo „nukankintosios“ kraujas. Kaip jos vardas? Dvasininkija pakriktįjo šią moterį Filomenos vardu. Tai esanti kankinė iš pirmųjų krikščionybės laikų.

Kodėl „kankinei“ vardas buvo duotas „Filomena“? Todėl, kad ant karšto buvęs toks užrašas: „LUMENA PAXTE CUM FI“. Teologiniai „mokslininkai“ išaiškino; kad tie, kurie parašą uždėjo, kaip nors sukeitė raides, dėl to „fi“ reikią pridėti prie „lumena“, na, ir bus „Filomena“!

Kūnas buvo perkeltas į katalikų (Nolos vyskupijoje) bažnyčia. Greitu laiku Filomena tapo šventąja, nes kankinių šventinti nereikia. Buvo įsakta tikintiesiems savo naujagimes mergaites krikštinti Filomenos vardu. Įsakta vyskupams, statant naujas bažnyčias, pavadinti ir jas tuo vardu. Amerikoj tokių bažnyčių yra apie šimtas.

Į kalendorių dvasininkija įkišo Filomenos vardą rugpjūčio 11 d.

Tuoju buvo paskelbta, kad Filomena—stebukladarė. Ana, ten ir ten ji atliko stebuklus, ir dar daugiau jų parodysianti. Ji gi kankinė, šventa, sėdi „danguje po dešine dievo tėvo“!

Katalikiški agitatoriai prirašė apie Filomeną nemažą straipsnių, net ir knygų. Dalininkams buvo įsakta piešti šitos moters—stebukladarės paveikslus, liedinti statulas. Kokia ji jauna, graži paveikluose! Kokia nekaltai!

Ir tikintieji, tamsūs žmoneliai toms pasakoms tikėjo. Krikštijo savo naujagimes Filomenos vardu, į ją meldėsi, prašydami visokių malonių. Per visą pasaulį buvo pristatyta tūkstantai katalikų bažnyčių, pavadintų Filomenos vardu!

Tačiau ėmė ir kas tai tokio atsitiko: kardinolai pradėjo dėl Filomenos bartis, ginčytis, rietis. Atsirado tokių, kurie sakė, kad Filomena nebuvo jokia kankinė, taigi nėra ji ir šventa. Kiti sako: Tokios būtybės, kaip Filomena, iš viso niekad nebuvo!

Pagaliau, po ilgų debatų, ginčų ir rietenų, prieita išvada: Taip, Filomena niekad negyveno, o jeigu ji kada ir gyveno, tai nebuvo kankinė, nebuvo stebukladarė, nebuvo šventa!

Ką daryti toliau? Vatikanas įsakė vyskupams ir kunigams: meskite laukan Filomenos paveikslus ir statulas iš bažnyčių! Bažnyčios, kurios nešioja Filomenos vardą, turi būti iš naujo perkrikštytos ir persventintos! Tėvai, nekrikštinkite savo mergaičių Filomenos vardu! Moterys, kurios nešioja Filomenos vardą, trenkite jį šalin, išsivadėkite, ir iš naujo persikrikštinkite, pasivadindamos kitais vardais!

Matote, kas darosi! Na, ir šiandien Vatikanas ukazas vykdomas gyveniman. Amerikoje taipgi buvo Filomenos vardu pakrikštytų bažnyčių, tai dabar jas kunigai atsventina, duodami joms kitus vardus!..

Naujas dvasininkijai biznis, o jūs, biednieji žmoneliai, nedrįskite sakyti, kad Vatikanas klaidingas! Lenkite savo galvas prieš popiežių, melskitės už griekus, kuriuos papildėte, aukodami „šventąjai Filomenai“ pinigų. Duokite daugiau kunigams pinigų, atpirkite savo padarytas nođemes!..

Antai Massachusets valstijoje, netoli Bostono, Doverio miestelyje katalikai per trejus metus statė mūrą bažnyčia. Jai buvo duotas Filomenos vardas. Bostono kardinolas Cushing rengėsi bažnyčią pašventinti; bet jis, prieš vykdamas Dovern, skaito laikraščiuose, kad Filomena—no good, kad jokios tokio vardu krikščionių kankinės nebuvo, kad tie kaulai su karstu, rasti 1802 metais, gal buvo kokios turtingos pagonės ponia, kad nieks nežino, ar ji, gyva būdama buvo „kalta“ ar „nekalta“ Kadangi Vatikanas įsakė tą vardą mesti šalin, tai ir kardinolas turįs klausyti.

Na, o kardinolas Cushingas jau buvo padaręs ant Filomenos nemažą biznį: jis jau buvo parduavęs katalikams apie 800 Filomenos statulėlių!

Koks didelis „monkey business“!.. Kokios nesąmonės!

**DĖL FILOMENOS** nušventinimo didžiausias kaltininkas yra popiežius Jonas XXIII-iasis. Jo direktyvomis taip padaryta, skandalas sukeltas.

Beje, Jonas XXIII-iasis dar pridėjo: Išmesiu iš šventųjų sąrašo ir daugiau neaiškių elementų, kurie gal būt niekad nėra gyvenę arba stuktai buvę padaryti šventaisiais panašiai, kaip Filomena. Ar nepališ popiežiaus rūstus įsakas ir lietuviško - lenkiško Kaziuko (šv. Kazimiero)?!

Na, o kaip su arkivyskupu Matulevičium, kurį kle-

# KAS KĄ RAŠO IR SAKO

## APIE DIEVO KLaidas

Pilėnų Margiris „Vilny“ duoda pipirų biblijiniam dievui, kodėl jis, tverdamas pasaulį ir visokius gyvius, padarė klaidų. Pav., kam jis sutvėrė „skunkę“? Tverdamas žmones tas pats dievas ir vėl suklypęs — kam gi jis, sutvėręs marijonus laikraščio bendradarbi Beniū Babrauską, pasigailėjo jį jo galva įdėti smegenų?!

Kadangi dievulis Beniū taip nusikraudė, sako P. Margiris, tai jis ir rašas nei ši nei tą. Jis save vadina rašytoju, bet kur jo parašytos knygos? Jis save vadina kritiku, bet kur jo kritikos veikalai, bei straipsniai? „Visa, ką jis sugeba, tai tik dvokti...“ pabrėžia Margiris.

## Toliau:

Blogiausia, kad tas jo dvokimas baisiai ambicingas. Beniū Babrauskas, pavyzdžiui, gyvendamas Čikagoje, imasi net tokių atsakingų uždavinių, kaip nustatinėjimas, kas Lietuvoje laikytinas lietuviu, o kas nelietuviu. Ir, žinoma, tuoj pat rašytoja Justina Marcinkevičienė, kurio puezija sudaro vieną žymiausių mūsų pokarinę lietuvių literatūrą, išbraukia iš lietuvių tautos. O kodėl? Nagi todėl, kad Justina Marcinkevičienė... komunistas.

Tokių ir panašių kvankinėjimų iš po Beniū Babrauskos plunksnos išėina gana daug. Visų jų čia nesuminėti. Pavyzdžiui, savo laiku jis per kelis „Draugo“ numerius bandė „irodinėti“, kad visa pokarinę lietuvių literatūra tik tiek verta, kiek jos prigimimo vakarų Vokietijos „kempės“ ar Amerikos garžuose įsikūrę „dipukai“, pradedant tur būt jų suredagiotomis „madelėnėmis“, o baigiant Mykolo Vaitkaus, Leonardo Andreičiaus ar pagaliau Kazio Braudūno cilėrasčiais, skirtais šventųjų sakramentų garbei.

Galimė pridėti: Dievulis padarė ne vieną klaidą, suverdamas Beniū su tuščia galva. Tuščia galvų pilnos „veiksnių“ redakcijos. O gal dievulis gi ir buvo davęs jiems kiek tiek smegenėlių; bet Hitleris ir Smetona juos iš galvelių išėmė, ir vieton smegenų, į jų galvas prikišo hitlerinės smarvės. Na, tai dabar jie ir dvokia.

## TAI, GIRDI, BŪS NE EKSKURSIJA...

Andai J. Tysliavos „Vienybė“ paskelbė, kad Amerikos Lietuvių tarybos vadovai rengiasi šau ekskursiją į Washingtoną. Dėl to ant Judzo supykė P. Grigaitis, ir jis sako, jog, girdi Tysliava „tauzija niekus“. Esa, Šimutis, Grigaitis ir kiti „vaduotojai“ W a s h i n g t o n a n „vyksta svėrbiais rėikalais...“

Aišku, kad svarbiausi! Ekskursijos irgi svarbus elementas žmogaus gyvenime. Tik bėda ta, kad „vaduotojai“ e k s k u r s i j a s į Washingtoną atliks ne savaivalais pinigais; jie naudoja tuos pinigus, kuriuos tamsūnai sudea „Lietuvai laisvinti“.

Ir kol bus tamsūnų, kol bus žmonių, kurie leis bus būti mulkinami, tol „vaduotojų“ ekskursijos į Washingtoną teigis!

rikalai pakriktįjo „Matulevičium“? Ar, akiregyje to, kas padaryta su Filomena, lietuviškiems klerikalams pavyks paskelbti Matulevičium šventuoju?

Vieną nuolaidą, pagaliau, popiežius padarė katalikams: kurios nešiojate Filomenos vardą, nešiokite, nors jis ir nešventas...

## ARTISTĖ ALEKSANDRA STASKEVIČIŪTĖ APIE BUVUSIAS PONIUS

Lietuvoje išėina įdomus, moterims skirtas žurnalas, „Tarybinė moteris“.

Šių metų to žurnalo 3-čiajame numery telpa Tarybų Lietuvos Liaudies artistės A. Staškevičienės straipsnis apie kai kurias buvusias ponutes ir apie jos pačios praeitį. Artistė paskatino straipsnį rašyti gauta iš JAV tokia žinia: „Operos primadonos Grigaitienė ir Zauzienė gavo darbo siūvėjomis...“

Pirmiausia: kas yra tos „primadonos“ Grigaitienė ir Zauzienė? Dipukės, atbėgusios Amerikon su įstikimimu, kad jos ir čia bus primadonomis. Bet gyvenimas eina savo keliu, ir šitos ponutės dabar dirba siūvėjomis. Žinoma, tai nieko bloko! Siūvėjų darbas taip naudingas, kaip bet kuri kita profesija. Jei tik darbas yra visuomeniškai naudingas — jis svarbus, garbingas darbas. Bet ne apie tai čia eina kalba. Leiskime pasisakyti A. Staškevičiūtei, kuri pasakoja:

Nustebinti jos manęs nenustebino — apie lietuvių, išsprukusių į „laimės kraštą“, gyvenimą ne kartą teko skaityti ir girdėti. Tačiau tik tada gali kaip reikiant suprasti, kokia didelė buvo jų klaidai ir apakimas, kai sužinai apie beviltišką likimą žmonių, dirbusių ir gyvenusių šalia taves...  
Iš atsiminimų sriautu atrenku vieną vaizdelį. Prahos konservatorija. Pinių kelionė šiaiip taip buvau užsidirbusi, bet kaip vorstis toliau? Ir štai aš jau dirbu, studentų valgykloje: šluoju grindis, plaunu lėkštes, bėginuju su-pateikalais. Gyvenū nekūrenamoje mansoroje. Ir — kaulų džiova...  
Kodėl aš prisimintau šią savo gyvenimo nuotrupą? Todėl, kad ir Grigaitienei su Zauziene, ir man teko pajusti „juodo darbo“ skonį. Bet aš nesigėdinu — jis padėjo man pasiekti tikslą.

O jos? Ir vėl nuklystu į praeitį: blizga tualetai, gerbėjų minios, „labdaringi“ baldai, puošnūs salionai ir žvilgsniai, pilni paniekos „eilinėms“, „mirtingosioms“ solistėms. Taip, ponios primadonos, jums buvo geros visos priemonės, kad sutryptumėte kitas, heleistumėte joms atsistoti šalia savęs, bent šešėliu užstoti jus. Ne, ne balsas ir ne sugebėjimai lėmė anuomet teatro intrigu pasulyje.

Kompozitorius St. Šimkus teisingai tuomet pasakė: „Teatras girgžda kaip netepti raitai.“ Vaidmenis heretai skirstydavo „stiprūs pečiai“, italka: teatro užkulisuose buvo sprendžiami „nepriklausomais“ Lietuvos diplomatiniais reikalais. Juk solisčių tarpe buvo didelių buržuazinių veikėjų Grigaičio, Zauziens, Lozoraičio, Matulevičienės, Lipičiaus žmonos ir dukters. Nepaiskirs vaidmens Lipičienei—finansų ministro žmonai,—žūrėk, teatrui jau grėšia piniginiai nemalonumai.

Kiekvienai gabesnei solistei teko patirti daug nuoskaudų iš buržuazinio teatro „grietinėlių.“ Nebuvau įsimtis ir aš. Sykį pakviėtė mane gastroliems į Svediją, į Stokholmą.

„Tik, susimildama, niekam nesiskelbik, kad važiuoji,“ — perspėjo teatro direktorius. Vis dėlto kažkokiū būdu paslaptis iškilo aikštėn. Koks triukšmas kilo teatre! Direktoriai pakriktįjo „Matulevičium“? Ar, akiregyje to, kas padaryta su Filomena, lietuviškiems klerikalams pavyks paskelbti Matulevičium šventuoju?

Vieną nuolaidą, pagaliau, popiežius padarė katalikams: kurios nešiojate Filomenos vardą, nešiokite, nors jis ir nešventas...

torius įtūžęs šaukė: „Išplėpėjai, privirei, košės! Niekur nevažiuosi!“ Ir, iš tiesų, tuometinis užsienio reikalų ministras Zauzius liepė atšaukti mano kelionę. Pavyko išvažiuoti tik po ryžtingų Svedijos atstovybės reikalavimų (mat, gastroliės Stokholme jau buvo paskelbtos).

O kokia pikta tyla, nuodingomis replikomis teatro „aristokratija“ sutiko mane po 1937 m. gastrolių į Prahą! Tenyškiam teatrui paprašius; paruošiau Tatjanos vaidmenį rusų kalba. Pamenu, sėdžiu Prahoje pas Lietuvos atstovą Turauską, vaišinusi arbata. Išgirdęs šią žinia, Turauskas taip ir sustingo su pier burmos pakeltu kšniu: „Ne, bolsėvikų kalba jus nedainuosite!“

Kitą dieną repetitijos metu atstovybės sekretorius man įteikė oficialų uždraudimą... Ką daryti? Susiskambinau su dirigentu Tallat-Kelpša. „Nesitrauk,“ — patarė jis. Ir taip Tatjanos vaidmenį aš atlikau rusų kalba. O Kaune? Jau manęs laukė vyriausybės uždraudimas trejus metus išvykti iš Lietuvos...  
Dabar man 62-ji. Daug metų žengiau koja kojon su teatru. Mačiau juo antrąjį gimimą — Tarybų valdžios metais teatre padvelkė nauja kryptis. Buržuaziniai laikais persamį formalistinį, menkaverčių kūrinių neliko nė kvapo.

Dabar repertuare — garsūs pasaulinių klasikų, tarybiniai kūriniai: vis gausėja nacionalinis repertuaras: operos „Martytė“, „Pilėnai“, „Dalia“, „Duktė“, baletai „Ant marių kranto“, „Eglė žalčių karalienė“ ir nemaža kitų. Teatruvi suteiktas akademinio teatro vardas, o norint suminėti visus apdovano tuosius garbės vardais, ordinais, laureatus, — susidarytų ilgas sąrašas. Jamine gerai Grigaitienei su Zauziene — žinomos pavardės: Juozapaitytė, Jovaitaitė, Kelbauskas, Zanauskaitė, Gutauskas ir daug kitų.

Šiuo metu operos scenoje jau nebedainuoja. Užtat joje dainuoja mano mokinės: LTSR nusipelnusios artistės Aleksevičiūtė, Zukaitė, Jasūnaitė, Slankauskaitė, Minskė — Vojevodskaja, Aščabade — Vrublevičiūtė... Valstybinėje konservatorijoje einu profesoriaus pareigas. Mano studentės nereikia dirbti valytojomis — jos gauna stipendijas; joms nereikia gyventi neapkurtenamoje patalpose — aprūpinamos bendrabučiais, o svarbiausia — tvirtas, be baimės žvilgsnis į ateitį.

Ne, nėra uosto kelyje, kurį jūs, ponios Grigaitiene ir Zauziene, pasirinkote! Pas mus, Tarybų Lietuvoje, lankėsi daug turistų iš Amerikos. Reikia tikėtis, kad ir jums jie papasakojo tiesą apie mūsų gyvenimą. Taigi, praverkite plačiau akis ir suprastite, kad vienintelis kelias — su liaudimi, savo rankomis kuriančia ateitį.

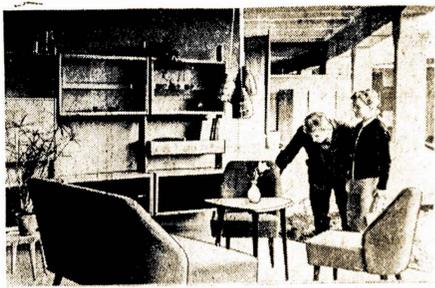
## Apie lytinį gašlumą

New Jersey valstijoje, Bergen apskrityje, prisaiikintieji teisėjai sakė, kad yra desperatiškas reikalas gydyti lytinius prasikaltėjus. Valstijos teisėjas J. Wallace sakė, kad uždėjimui baudos \$100 ar panašiai nebėbuvo pakankamas prasikaltėjui, kad jis nepapildytų antros lytinės kriminalystės. Sako, kad yra lytinių ligonių, kurie turėtų būti paimti į ligoninę ir gydomi.

Kaip žinome, kad beveik nėra dienų, kad nepasikartotų lytiniai užpuolimai, dar nankai net ant mergaičių, dar lankiųjų mokyklas.

J. N.

Tokio. — Susikūlė JAV lėktuvas ir žuvo lakūnas J. Mason.



Vilniuje, Vingio parke, Estrados patalpose atidaryta Respublikinė taikomosios dekoratyvinės dailės ekspozatų ir dailiosios pramonės gaminių paroda. Tai pirmoji tokio profilio paroda respublikoje. Joje daugiau kaip 1,000 ekspozatų. Lankytojų dėmesį patraukia butų, įstaigų darbo kambarių, kavinų interjerai, puikūs baldai, kuriuos pagamino Liaudies ūkio tarybos įmonės, gintaro, keramikos, tekstilės, avalynės, gaminiai.

NUOTRAUKOJE: vienoje parodos saliu.

## Sveikinimas

Lai gyvuoja „Laisvė“!

Lai gyvuoja „Laisvė“ savo garbingoj 50-dešimtmetinėje sukatyje, kuri šiais metais įžengia į šeštą dešimtmetį, ir norėtumėm sulaukti laimingai švesti jos šimtmetį.

Mes, moterys, gyvenančios Argentinoje, negalėdamos su jumis kartu švesti tokią reikšmingą sventę, nuosirdžiai sveikiname ir linkime visokeriopų pasisekimų ir ilgiausių metų gyvenimui ir nugalėti visus sunkumus. Mes gerai suprantame, kad per tiek metų teko visokių gyvenimo audrų pergyventi ir toliau nebus kelias perlais nuklotas, bet mes tikros, kad jei išlaikėte vieną pusšimtį, išlaikysite ir kita.

Laisvė, tai yra visiems pasaulyje brangus žodis, visi kovoja už laisvę, ir mes nuo to, kiek galėdamos, nenorime atsilikti, kovojame, kiek jėgos leidžia, už taiką ir laisvę. Tikimės, kad „Laisvėje“, kaip lig šiol, visuo met rasime gerų patarimų ir gerų nurodymų, kaip išlaikyti taiką tarp tautų pasaulyje.

Lai gyvuoja „Laisvė“! Lai gyvuoja mūsų tėvynė Tarybų Lietuva!

Lietuvės Moterys Argentinoje Argentinos Lietuvių moterų skyriaus vardu,

Sekretorė Felė Datenienė

1961 m. kovo 25 d. (Sis laiškas mūsų pasiekė tik balandžio mėn. 27 d.—Red.)

## Pavasaris!

Dar tik neseniai negailėtingas pikčiurna gamtos patėvis šiaurys, taip kietai užsirūstinęs, net staugdamas blaškėsi juodais debimis aptemusioje padangėje. Jisai, lyg kerštaudamas, kaip padūkęs, barstė tirštas šaltas snaiges, kol uždengė žemę balta stora antklode. Tačiau gamtos motina saulė, pastebėjusi šiaurio tokią nelėmtą, žiaurų sauvaiavią, žydria padange atriedėjo paguosti šalčiais ir sniegais nuvargintą žemele. Ir pamaži visaks nurimo. Prasidėjo naujas gamtos atgimimas — Pavasaris. Vėl lengviau krūtinė alsuoja pavasario oru.

Pavasari! Tu atėjai... Atėjai išdidžiai, apsigaubęs nuostabių gamtos grožių, pasipuošęs daugiaspalvėmis gėlėmis.

Pavasari! Mes linksmai pasitinkame tave su džiaugsmu ir šypsena veiduose. Pasitinka tave džiaugdamiesi.

Ottawa. — Kanadoje kovo mėnesį buvo 705,000 darbų.

## Prakeikimas žmogžudžiams

Silta, graži buvo 1945 metų vasara. Džukijos laukai kvėpėjo grikių ir liepų žiedų aromatu. Tačiau gyventi čia buvo neramu, nes Alytaus apskrityje bastėsi banditų grupės.

Ypač neįauku tada buvo įventi Tarnašavos vienkienėje, prisiglaudusiame prie pat miško krašto. Ant kalniuko išsidėčiusioje mažoje sodyboje buvo švaru, tvarkinga, bet nelinksma. Marijona Katlauskienė ir jos dukterė Aldona dažnai lie-davo gailias ašaras dėl Juozuko, kuris žuvo fronte mūšyje su hitleriniais grobikais. Už tai vietos buržuaziniai nacionalistai įgeldavo:

—Tai ką, negrįžta Juozukas?  
—Žuvo, kaipgi jis sugrįš,  
—atsakydavo motina ar sesuo.

—Nereikėjo išleisti į kariuomenę. Galėjo pas mus, į būrį... Va, kasdien namuose piena gertu, lašinius valgytų, — šaipėsi iš sielvarto prisilęgtu moterų iki dantų apsiginklavę žvėržmogiai.

—Ir su jumis drauge nekaltus žmones žudytų! — nebeiškentusi kartą atsövē Aldona Katlauskaitė ir skarelės kampa prispaudė prie akių.

—Tu šitai kalbi? Matyt, paraudonavai, gal jau komjaunuolės bilietą turi? —pašoko lyg širšės įgeltas iš gretimo kaimo banditas Truncė.

Neramiai plakė motinos širdis, girdint tokį aštrų savo dukters ir bandito pokalbį. Po kurio laiko Kat-

lauskienė ėmė įkalbinėti dukterį:

—Išvažiuotum tu, Aldute, į miestą. Ten ir darbą susirastum, ir man būtų ramiau.

Tačiau dukterė nė girdėti nenorėjo.

Nedidelio sodelio medžiai pabalintais kamienais iš tolo traukė akį ir kalbėjo apie sodybos šeimininkų rūpestingumą. Prie trobos galo aptvertas gražus rūtų darželis didžiavosi visoje apylinkėje retomis gelėmis. Kiemelis visada nušluotas, takeliai išbarstyti šviežiu smėliu. Negalėjai pagalvoti, kad šitai tvarkingai sodybai gresia pavojus. Vis dažniau apylinkėje girdėdavosi šūviai net ir dienos viduryje. Būriais vaikščiodami banditai vykdė savo kruvinas ekzekucijas. Nuo to karto, kai iš po nakties darželyje buvo išlaužytos gelės, o palangėje užtiktos geležinėmis kaustytų batų pėdos, Marijona Katlauskienė ir jos dukterė Aldona savo troboje nenakvodavo.

Prasidėjus rugiapiūtei, moterys pradžiugo:

—Dabar mūsų nesuras. Naktimis gubose pasislėpsime.

Tai, ką sužvėrjęs banditai ruošė iš anksto, įvyko rugpiūčio 25 dienos pavarą.

Saulė leidžiantis motina užkaitė bulves vakarienei, o dukterė pritūpusi melžė karvę. Jos nepajuto, kaip iš miško išniro banditų grandis ir apsupo sodybą. Moterų priešmintinį siaubą nutraukė keli šūviai. Tvirtai apsikabinusios motina ir dukterė susvyravo, lyg no-

rėdamos stipriau susiglausti, o paskui sukniubo prie darželio tvoros. Ant kietai sumintos kiemo žemės plėtėsi juodos kraujo dėmės.

Būdos kaimo kapinaitėse prie plačios dvigubos duobės žmonės pastatė du iš pastatų lentų sukaltus karstus. Aplink buvo neįprasta, slogi tyła. Atlydėję motinos ir dukters lavonus, kaimynai lingavo galvomis ir šnibzdėdžiosi:

—Už ką gi tie žvėrys nužudė šias moteris. Juk jos niekadoms niekam nepadarė nė kruopelytės blogo.

Jau seniai žmogžudžiai nebegraso taikų darbą dirbantiems žmonėms. Prieš dvylika metų juos nuo žemės paviršiaus nušlavė liaudies kerštas. Tačiau žmonės negali pamiršti tų siaubingų dienų. Už pralietą nekaltą kraują amžinas prakeikimas jiems — žmogžudžiams!

V. Stulpinas

## "Transporto uodega"

Australijoje gyvena žvėrelis, kurį vadina posumu. Jis nedidelis, bet turi ilgą, kaip šatrą, uodegą. Idomu tas, kad jam uodega tarnauja kaip "transporto" įrankis. Jis gali ne tik pakibęs uodega laikytis ant medžio šakos. Uodega posumui padeda "transportuoti" statybinę medžiagą, reikalingą gūžtai susukti, o taip pat vaikams pernešti. Pernetami vaikai laikosi sutūpę ant patelės nugaros, savo uodegomis įsikibę į jos uodegą.

Maskva. — Nepalo karalystė prisiuntė savo ambasadorių.

## IDOMYBĖS

### SUSAUDĖ UŽ ATSIŠAKYMĄ GERTI RUMĄ

Tai buvo seniai, net 1815 metais. — Britanijos armijos 84-to regimento kareivis John Wilson kaltinamas keisčiausiu prasižengimu. Jis atsisakė gerti dieną porciją rumo, nes jis buvo blaivininkas, nebuvo gėręs visą amžių. Jis buvo kaltinamas sulaužyme armijos disciplinos ir sušaudytas. Jo palaikai randasi Agrom kapinėse Bangoroje. Jo prasižengimas įkaltas į virškapi.

### TIKRAI KEISTAS, NEPAPRASTAS ATSIŠIKIMAS

Visoje žmonijos istorijoje nėra buvę tokio atsitikimo su laivais, koks įvyko 1829 m. su greitai plaukiančiu laivu "Mermaid". Tų metų spalio mėnesį kapitonas Samuel Nollbrow su 18 vyrų įgulos išplaukė į Australiją. Bet tarp Australijos ir New Guinea vanduo yra labai sraunus. Laivas atsimušė į uolą ir sudužo. Bet visi žmonės sulipo ant akmenų ir po trijų dienų tapo išgelbėti. Juos išgelbėjo laivas "Swiftsure". Tačiau po dviejų dienų ir šitas laivas atsimušė į krantą ir sudužo. Visi žmonės išlipo ant kranto. Po kiek laiko juos paėmė laivas "Governor Ready" ir dabar jau su 64 keliauninkais plaukė į priepilauką Papua. Bet šitas laivas sudėgė. Laimė, kad visi žmonės išsigelbėjo spėję sulipti į gelbėjimosi laivukus. Juos surado laivas "Come" ir paėmė. Tačiau nežilgo šitą laivą sulaužė audra, bet žmonės išsigelbėjo sulipę ant laivo skeveldrų. Po 18 valandų blaškymosi ant Pacifiko paviršiaus, juos išgelbėjo laivas "Jupiter", kuris tuo laiku plaukė link Vakarų Australijos su 38 keliauninkais. Dabar jau buvo viso 123 keliauninkai su 5 kapitonais.

Bet ir vėl ištiko nelaimė. Laivas atsimušė į uolą ir sudužo. Penkta kartą ištiktai nelaimės žmonės tiktai ant akmenų ir laikėsi. Kol pribuvo laivas "City of Leeds" ir juos išgelbėjo. Dr. Thomas Sparks, kuris buvo laive "City of Leeds" paklausė keliauninkų, ar ju tarpe nesiranda koks nors yorškšimonietis. Vienas iš keliauninkų atsiliepė, kad jis yorškšimonietis. Girdi, tai kuo gi aš galėčiau jums pagelbėti? Gydytojas sako: "Aš noriu prašyti gyvytinę serganciam moteriškai. Ji nori darsišaukti savo sūnų, kurio nematė per 10 metų. Ir jeigu mes nerasime tokio žmogaus, kuris galėtų atvaizduoti jos sūnų, tai veikiausia mes turėsime ją čia vandenyje palaidoti."

Yorškšimonietis buvo keliauninkas nuo laivo "Mermaid" ir paėjo iš Whitby, iš kur buvo ir sergancioji moteriškai. Gydytojas patarė jam jį persistatyti Peter Richardsonu. Girdi, tik nepadaryk klaidos. "Ne, aš nepadarysiu klaidos", atsakė anas, "nes aš esu Peter Richardson". Kuomet senu-tė pamatė savo sūnų, tai taip pradžioje, jog nuo to pasveiko ir po tam dar išgyveno 18 metų!

Nors ši istorija atrodo neįtikinanti, tiesiog fantastiška, bet tikra. Jos įrodymai randasi Marinių archyvuose dokumentai.

J. Bimba

## IVAIRUMAI

### Televizija gamyboje

Saratovo techninio stiklo gamyba turi daugybę pūkių mašinų bei įrengimų, atitinkančių naujosios technikos lygį. Dabartiniu metu gamykla pradėjo taikyti televiziją gamybiniam procesams ir technologiniam ciklui tikrinti. Gamykloje įrengta televizinė aparatūra, kuri kontroliuoja gaminimo stiklo paliravimą bei šlifavimą. Svarbiausiose konvejerio dalyse įrengta dvidešimt siūstuvų. Darbinių mechanizmų vaizdai projektuojami į ekraną, esantį centriniam konvejerio valdymo punkte.

Išvaizduokime erdvas patalpas, kurios yra drapiuotos lyg studijoje. Sklinda maloni žalia, geltona ir raudona šviesa. Tos šviesos signalizuoja apie cechuose verdantį gyvenimą. Vienoje sienoje yra didelis kvadratinis televizinis ekranas. Ekranas tuo tarpu tamsus. Bet štai operatorius įjungia televizorių. Pirmas ekranas šiek tiek patamsėja, tačiau tuoj pat jame pasirodo konvejeris. Nuosekliai nuo žvaigždutės iki žvaigždutės juda juosta. Operatorius išjungia ir vėl įjungia ekraną. Štai televizoriuje pasirodo vaizdas, kuriame aiškiai matyti, kaip šlifuojamas stiklas, o netrukus — kaip jis poliruojamas.

Nauja technika įgalina gaminti aukštos kokybės techninį stiklą.

### Didelis vandens badas

Kartą vandens trūko ir New Yorko miestui. Apie tai išgirdęs vienas "Bowery valkata" sakė: "Negaliu suprasti, kaip New Yorkui būti būti stoka vandens. Per 10 metų aš geriu tilalų ir nevartoju vandens prausimuisi." To žmogaus "filosofiškas" pareiškimas iššaukė komercinėje spaudoje ginčų. Bet dabar New Yorkas turi pakankamą vandens.

Vienok yra pasaulyje labai didelis plotas, apie 8 000 mylių ilgio ir 2,000 pločio, kur didelis vandens badas.

Tas plotas, sekant iš vakarų, tai: Afrikoje Sachara, Libija, dalis Egipto; Azijoje — Arabija, Persija (Iranas), Afganistanas ir Baluchistanas. Ten didelis vandens badas.

Persijoje, jeigu norės vandens atsigerti, tai ji turės pirkti. Drekinimo krinalai ir kanaliukai uždangyti, kad nuo saulės šilumavanduo negaruotų. Baluchistanas išgrežia šulinių iki 8,000 pėdų gylio vandens pasiekimui.

### Miegas ir kriokimas

Dr. Harvey Flack, Anglijoje, raportavo, kad bloga yra su "pagydymu" tų vyrų, kurie kriokia miego dami. Jis sakė, kad moteris yra lengviau nuo to atpratinti, nes kurios kriokia, tai tą daro atidarę burną. Užtenka gerai pritaikyti burnos užčiaupimą ir "liga prašalinama."

Sunkiau tas duodasi su vyrais. Jų dauguma moka kriokti ne tik per burną, bet ir per nosį. J. N.

### Kaip Lietuviai atsiemė Kauną

XIV amžiaus kryžiuočiai buvo užgrobę ir sugriovę Kauno pilį. Apie 1384 metus jie vietoje senosios Kauno pilies ėmė statyti naują pilį, norėdami įsitvirtinti ir iš čia toliau plėsti Lietuvą. Nemunu kryžiuočiai gabenome medžiagas, privarė daugybę darbininkų ir skubiai pastatydino pilį. Patsai kryžiuočiai magistras prižiūrėjo statybą. Naujoje pilyje pastatė igulą. Tuo tarpu Vytautas, netikėtai užpuoles, atėmė iš kryžiuočių kelias pilaites Žemaičių pasienyje ir paskui su savo kariais patraukė nuo Jurbarko į Kauną. Jis pasiuntė kariuomenę Nemunu pri-dengtuose laivuose, kurie sau ramiai plaukė su vienu vairininku, lyg prekių prikrauti.

Vieną dieną kryžiuočių pilies viršininkas anksti atsikėlė ir nustebė, pamatęs Nemune keistus laivus. Vokiečiai susidomėjo ir greit sukėlė visą pilies igulą. Tada Vytautas atvirai puolė Kauną ir apsiatė jį. Ap-siautimas truko mėnesį. Pagaliau buvo pramuštos storos pilies sienos. Bet štai atėjo kryžiuočiams pagalba. Dešiniajame Nemuno krantėse netikėtai sužvilgėjo storos spinduliuose kryžiuočių ordino vėliava: atvyko su kariuomene ordino maršalas Konradas Valenrodas. Tik Vytautas neleido vokiečiams susijungti.

1384 m. spalio 5 d., rytui auštant, Lietuvos kariuomenė iš naujo smarkiai puolė vokiečius, o atvykęs į pagalbą Valenrodas nieku būdu negalėjo Neris pereiti. Jis tegalėjo tik iš tolo žiūrėti, kaip lietuviai naikina į Kauno pili įsikrausčiusius grobikus kryžiuočius. Vokiečių pastatytoji pilis buvo sugriauta. Griuvėsiuose žuvo kryžiuočių gulos vadai ir daugybė plėšikų riterių. Pilis buvo paimta. Valenrodas su gėda pasitraukė, nieko nelaimėjęs. Vokiečiai buvo sumušti. Visa Nemuno pakrantė buvo išvaduota, ir Kaunas vėl buvo lietuvių rankose.

### Omno arabai neturėjo kopūstui vardo

Vieno arabiško pasaulio užkampio gyventojai, kairniečiai, prieš penkerius metus nežinojo žodžio "kopūstas." Jo niekas iš jų nebuvo matęs.

Šiandien ten jau yra ne mažai žmonių, kurie ne tik žino žodį "maltoul" (kopūstas), bet entuziastiškai auginą pirmą daržovišką auralą.

Toks paprastas, bet aiš-iai ir greitai matomas mainymasis 90,000 arabų gyvenime randasi Prucial Omano valstijoje, kuri randasi prie Persijos lankos šiočių.

Politinis mainymasis ky-la kartu su socialiu besikeitimu, ir tos implikacijos vargina Britaniją ir valdančius kunigaikščius (sheiks).

Čia klimatas karštas. Per gentkartes žmonės gyveno ant palmų (dates), žuvų ir verslo. Dabar čia jau yra aliejaus ir žemdirbystės.

JOKIO KELIO NERA  
Per visą septynių kuni-

gaikštysčių: Abu Dhabi, Ajman, Dibai, Dujara, Ras al Khaima, Sharja ir Umm al Qaiwain — žemėlapi nėra jokio kelio skersuoti dykumas. Keliauja kupranugariais ir "žypais," šokinėjant šurkščiais pėdsakais smėlyje.

Didelėje Dubai priepilaukoje yra sūktų pirkliautojų; prie Aleu Dhabi yra aliejaus; Ras al Khaima prasideda žemdirbystė. Kitar yra pūščių klajokliai (nomadai), mažos žuvalimo priepilaukos ir tuščia žemė. Gyvenimas sunkus, kaip ir visa šalis.

Čia keliautojas mato tipišką žmogų iš Prucial Oman, liesą ir barzdota figūrą, apsirėdžiusiu ilgu apsiautalu. Jos dėvi galvos naruošalą ir apsigaubęs kudlotu turbanu, motoru. Moterys vaikščioja apsimaskavę ir apsidėgę juodu: pripuolamai žybcioja aukšniai žibučiai kaktose.

Gano savo oškas, kupranugarius ir žuvali. Omanai gyvena būdise, padirbtose iš "baruti," tai ilgos apvalios žolės. Kopyčia meldimuisi ir saugos bokštas pastatyti iš neapdirbtų blaksų, išpiantų iš koraly. Septyni valdomieji kunigaikščiai yra liuosai susivieniję per Prucial Tarybą. Jie yra po priežiūra Britanijos.

Kiekvienas kunigaikštis išdidžiai "nepriklausomas" ir pavydus savo kaimynui. Maziukas karas tarpe kunigaikščių pasibaigė tik prieš porą metų. Senovės arabišku būdu kiekvienas kunigaikštis patriarkiškai valdo savo išplitusią genčių šeimyną.

Tai šitai rašo apie arabus Richard P. Hunt. J. N.

### PO 333 METŲ IŠKĖLĖ LAIVĄ IŠ JŪROS

Stokholmas. — Švedijoje, Stokholmo įlankoje, po 333 metų iškėlė laivą iš jūros dugno. Karo laivas "Vasa", 165 pėdų ilgio, su 64 kanuo-lėmis, nuskeno 1628 metais. Dabar jį iškėlė, kaip istorinę liekaną. Laivas medinis, bet nesupuvo.

### F. Bonoskio nauja knyga greit pasirodys

Balandžio 23 dieną "The Worker" išspausdino Filipo Bonoskio, "Liespnojantis slėnis" knygos autoriaus fotografiją. Kaip žinome, F. Bonoskis yra lietuvis, Pittsburgh, Pa., augęs. Jo knyga "Liespnojantis slėnis" buvo išversta Lietuvoje 1957 m. Kai 1959 m. rugpiūtį pirmoji lietuvių amerikiečių turistų grupė grįžome iš Lietuvos į namus, netikėtai "Gastinica Sovietkaja" viešbutyje Maskvoje susitikome F. Bonoskį. Tai buvo malonus, draugiški pasikalbėjimai, ir nusifotografavome su visą grupe. Ir šiandien gražu pasižūrėti į tą nuotrauką.

Dabar jo pasikalbėjimas su minėto laikraščio bendradarbiu apie naują jo knygą "Magiškas papartis" (Magic Fern) labai įdomus. Nauja knyga susideda iš virš šesiu šimtų puslapių. Apie ką joje rašoma? Bonoskis atsako: "It's about the age-old struggle of the creators against the non-creators; of the workers against the drones, in America, in our times. The problem is the problem of the machine in the hands of the bosses against the workers." Ir taip toliau. D. J.

## Ką davė moteriai tarybinė santvarka

"Proletariatas negali pasiekti pilnutinės laisvės, neįskododamas pilnutinės laisvės moterims." V. Leninas  
Didžiojo Spalio socialistinė revoliucija, išvadavusi mūsų šalies darbo žmones iš kapitalistinio jungo, panaikinusio vieno žmogaus išnaudojimą kito žmogaus, sudarė realias galimybes panaikinti moterų nelygiatėsiškumą. Ten, kur tebėra kapitalistinė santvarka, dėl paties kapitalizmo išnaudo-tojiško pobūdžio moteris neturi ir negali turėti lygių teisių su vyrais. Kapitalistinėje visuomenėje moteris dažniausiai ekonomiška priklauso nuo vyro ir dėl tos priklausomybės moterį ten žiūrima kaip žemesnę socialinę būtybę. Neapsakomai sunki buvo moters padėtis carinėje Rusijoje. Moteris neturėjo jokių pilietinių teisių, be vyro sutikimo ji negalėdavo gauti pase, tarnybos, stoti į mokyklą. Ne geresnė padėtis buvo ir buržuazinėje Lietuvoje.

Didžiulis tarybinės santvarkos laimėjimas yra visiškai moterų laisvė ir lygiatėsiškumas su vyrais. "Moteriai T S R S Sąjungoje, — sakoma T S R S Konstitucijos 122 straipsnyje, — suteikiamos lygios teisės su vyru visose ūkinio, valstybinio, kultūrinio ir visuomeninio - politinio gyvenimo srityse."

Ką visa tai reiškia? Pirmiausia tai, kad moteriai yra suteiktos lygios teisės su vyrais į darbą ir darbo

užmokestį. Šiandien tarybinė moteris kartu su vyrais dirba visose liaudies ūkio, mokslo ir kultūros srityse. 47 procentus visų darbininkų ir tarnautojų mūsų šalyje sudaro moterys. Pramonėje jų dirba 45 procentai, statyboje — 30 procentų, tarybinioje ūkiuose — 41 procentas. Jei iki Spalio socialistinė revoliucijos moteris - gydytoja buvo retenybė, tai dabar sveikatos apsaugos sistemoje 85 procentus dirbančiųjų sudaro moterys, o mokslo ir švietimo srityje moterų yra 63 procentai.

Laisvoje tarybinėje žemėje moterys turi puikiausias galimybes mokytis, vystyti savo talentus ir sugebėjimus. Tarybinė moteris — tai ne paprasta "juodadarbė," o kvalifikuota darbininkė, sugebanti valdyti sudėtingą ir galingą dvidešimtojo amžiaus techniką. Naudodamasi visomis teisėmis, kurias jai suteikia T S R S Konstitucija, tarybinė moteris puikiai suderina darbą, mokslą, šeimos rūpesčius ir dalyvavimą valstybės valdyme. Vietinių moterų deputatais yra išrinkta 690 tūkstančių moterų; 2,530 moterų — sąjunginių ir autonominių respublikų Aukščiausiųjų Tarybų deputatai. T S R S Aukščiausiojoje Taryboje yra 366 moterys. Galima pažymėti, kad Jungtinės Amerikos Valstijose 86 šaukimo kongrese iš viso yra tik 17 moterų. Tuo tarpu vien tik Tarybų Lietuvos Aukščiausiojoje Taryboje

yra 58 moterys, o respublikos vietinėse tarybose dirba 11,645 moterys.

Komunistų partija ir Tarybinė vyrai su vybe labai vertina moterų darbą — apdovanoja jas ordinais ir medaliais. 1960 metų sausio 1 d. buvo dauoia kaim 835 tūkstančiai apdovanotų moterų. Tūkstančiams moterų suteiktas garbingas Socialistinio Darbo Didvyrio vardas.

Tarybinė moteris pagrįstai didžiuojasi savo laisve, kurią jai įtvirtino pati demokratiškiausia konstitucija pasaulyje.

Laisvos tarybinės moters laimėjimai yra puikus pavyzdys viso pasaulio moterims. Kapitalistiniuose kraštuose vis dar yra moterų diskriminacija politiniame ir ekonominiame gyvenime. Daug kur moteris dar neturi rinkimų teisės — jos negali rinkti ir būti išrinktos. JAV moterų politinės teisės yra apribotos, kai kuriuose štatuose yra rinkiminis mokestis, kuris pastato moterį į nelygią padėtį su vyru. Daugelyje pasaulio šalių moterys užlygų darbą su vyrais gauna nelygų atlyginimą: Prancūzijoje tas skirtumas sudaro 30%, Jungtinėse Amerikos Valstijose — 37%, Ispanijoje — 40%, Anglijoje — 60% ir t. t. Ypač žemą atlyginimą gauna negrėsmoterys Jungtinėse Amerikos Valstijose. Už tą patį darbą joms ten mokama 7 kartus mažiau negu baltiešiams vyrams.

Kapitalistinių kraštų moterims dar daug teks kovoti, kad taptų tikrai lygiatėsiškais visuomenės nariais.

B. Ramelienė

# Lietuva seniau ir dabar

Nebegalvojau įspūdžių be-  
rašyti. Dauguma tuojau  
parvykę smulkmeniškai ir  
atkartotinai aprašė mūsų  
patį turą ir aplankytas vie-  
tas.

Grižus iš kelionės, atran-  
di daug atsilikusių darbų.  
Dabar paakstino rašyti iš  
draugų gauti laiški, iš to-  
limesnių Amerikos vietų,  
sakant, kad belaukią mano  
įspūdžių apie Lietuvą, bet  
veltui...

Gal būt, kaip aš, taip  
daugelis kitų troškome pa-  
matyti Tėviškę Lietuvą.  
Mus visus vilioja tėvynės  
laukai, pievos ir miškai. Žy-  
dinčių ievų, alyvų ir jazmi-  
nų kvapas. Gegutės kuku-  
vimas ir lakštingalos čiul-  
bėjimas tyliais vakarais...  
Jaunimo dainos tebeskamba  
ausyse. Lietuvą buvau pas-  
kiausiai mačiusi 1938 m.,  
karo išvakarėse.

Mūsų 2-ąją grupę sudarė  
39 asmenys. Dauguma mū-  
sų sankeleivių išvyko iš Lie-  
tuvos dar caro laikais, vos  
tik keletas iš smetoninės  
Lietuvos laiku.

Kalbūsi lėktuve su drg.  
E. Jasoniene. Sakosi paliku-  
si Lietuvą prieš 50 metų.  
Ji praleido didesnę gyvenimo  
dalį Amerikoje. Trokš-  
tanti dar kartą pamatyti tą  
kraštą, kur gimė ir augo.  
Išvykusi vos tik 18 metų  
amžiaus būdama. Aiškiai  
prisimenanti, kaip graži šalis  
Lietuva, kaip linksmos  
vaikystės dienos buvo, nors

gyveno skurdžiai, vargin-  
gai. Aš jai sakau, kad vai-  
kystės dienos laimingiausios,  
ir niekad negalima jų  
sugražinti...

Sutiko mus, atvykusius  
sūnus ir dukteris Tarybų  
Lietuva nuo širdžiai, su  
puokštėmis gėlių.

Atradome Lietuvą gražiai  
atsikuriančią. Mus stebino  
didžiuliai fabrikai. Dar  
daug statoma miestuose ir  
mažuose miesteliuose. Di-  
džiuliai nauji pastatai mo-  
kyklų, įvairių valdžios įstai-  
gų ir t. t. Daug turima ir  
asfaltuoti gerų kelių.

Palyginti per trumpą laiką  
gražiai atstatyti miestai  
ir miesteliai. Iš po baisaus  
karo griuvusių gražiai išau-  
gę ir už miesto buvusių ri-  
bų paplitę nauji gyvenamie-  
ji namai.

Pati statyba vyksta mo-  
derniausiomis priemonė-  
mis. Vartojama didžiuliai  
kranai. Netaip, kaip buvo  
buržuazinėje Lietuvoje.

Milžiniški didžiosios sta-  
tybos darbai atlikti Kauno  
HES. Galingieji žilojo Ne-  
muno vandenys, įjungti į  
didelį darbą, bus neapsa-  
komos reikšmės visam kraš-  
tui.

Turistai keliaujame per  
Kauno jūrą su garlaiviu į  
hidroelektrinę. Gidas pasa-  
koja, kaip šis didelis darbas  
atliktas. Keistas jasmas  
apima žmogų. Galvoji, taip  
neseniai šiame jūros dugne  
gyveno žmonės. Keli kai-

mai. Dabar — tik vanduo  
tyvuliuoja. Kokie dideli  
žmogaus atsiekimai! Srau-  
nus vanduo pakluso žmo-  
gaus valiai.

Miestuose padaryta daug  
skverų-aiškėlių. Žėri įvai-  
riaspalvės gėlės, net akį ve-  
ria. Vartojama populiarius  
nacionalinius ornamentus.  
Gėlėmis išsoddyta. Atrodo  
kaip kilimai. Kitur žymių  
žmonių portretai išdaryti.  
Visur nepaprastai švaru.  
Vaikai kultūringai auklėja-  
mi įvertinti darbą ir grožį.  
Netaip, kaip pas mus.

Kiek teko pastebėti, dar-  
bas parkuose ir valyme gat-  
vių atliekamas moterų.

Prieškariniais laikais Lie-  
tuva buvo žemės ūkio šalis.  
Pramonės beveik neturė-  
jo. Žaliavą supirkdavo už-  
sienio pirkliai. Nuo jų  
malonės priklausė ir kainos.  
Dažnai kainos būdavo to-  
kios mizernos, kad valstietis  
iš turgaus grįždavo su pre-  
kėmis į namus, jų neparda-  
vęs. Mokesčiai dideli. Sun-  
ka verstis. Kas reikėjo pirkti  
— brangu. Todėl skaldė  
degtuką pusiau. Taipė cen-  
tus. Vartojimas benzinkų  
(cigarette lighters) būdavo  
griežtai draudžiamas. Mat,  
Švedijos fabrikantai turėjo  
Lietuvos degtukų monopoliją.  
Ir jų reikalavimus Lietuvos  
buržuazija akiai vykdė.

Sunkus gyvenimas buvo  
buržuazinėje Lietuvoje ma-  
žajam valstiečiui. Daug

ikių parduodavo iš varžyti-  
nių už skolas. Darbą gauti  
neįmanoma. Emigravo žmo-  
nės į užsienį. Net į to-  
limą Pietų Ameriką — Ar-  
gentiną, Urugvajų, Braziliją  
„laimės“ ieškoti. Vykto  
daug jaunuolių. Taipgi iš-  
tisos šeimos subankrutavusiu  
ūkininku.

Šiandien tarybinis žmo-  
gus nežino, kas yra nedar-  
bas. Visi dirba, ryžtingai  
kuria naują, socialistinį gy-  
venimą.

Apskritai imant, žmonių  
gyvenimas žymiai pagerėjo  
ir kasdien gerinamas.

Tų laikų valstietis pras-  
tai maitinosi. Daugiausia  
pajamų šaltinis buvo iš pie-  
no ūkio. Parsivėję iš pieni-  
nės išsuktą pieną vartojo  
patys, o likusiu šėrė beko-  
nus.

Toli Lietuva pažengusi  
medicinoje. Veltui gydy-  
mas, vaistai ir liginė. Vi-  
si gydosi su mažiausiu ne-  
galavimu. Rūpinasi savo  
sveikata. Padariau pasta-  
bą, kad seniau nesikreipda-  
vo pas gydytoją, o patys gy-  
dydavosi įvairiomis žolelė-  
mis. Atsakymą gavau: dar-  
bas niekas nekainuoja.

Prisimenu Smetonos val-  
dymo laikus. Kiek daug  
žmonių mirdavo tik todėl,  
kad pavėluotai kreipdavosi  
pas gydytoją, nes brangiai  
kainuodavo ir nebuvo iš ko.  
Laukia iki liginis klejo.  
Ir jų reikalavimus Lietuvos  
buržuazija akiai vykdė.

kilometrus. Kainuodavo nuo  
50 iki 70 litų. Valstietis tu-  
rėjo parduoti telyčią, kad  
sukėlus tokią sumą.

Ką jau bekalbėti apie  
apendicitą arba kitas grei-  
tos pagalbos reikalaujan-  
čias operacijas, iki nuveždavo į  
Panevėžio liginę. Deja,  
liginis retai besugydavo.  
Tai tokia apgalvėtina svei-  
katos padėtis buvo fašisti-  
nėje Lietuvoje.

Galviene pasakoja man:  
„Dabar kas kita — susir-  
gau — paskambinau, už 10  
minučių atvyko gydytojas,  
ir nieko nekainavo. Dažnai  
lėktuvu liginį nuveža, jei  
jam reikalinga greitai pa-  
galba. Dabar Kupiškėje  
įrengta liginė. Mažuose  
miesteliuose įsteigtos poli-  
klinikos ir gydymo namai.

Teko lankyti Užgirių  
sanatorijoje, prie Lenio eže-  
ro. Tai buvusio Antano  
Smetonos didžiulis dvaras.  
Ten įruožta tuberkulozei  
gydyti sanatorija dėl vaikų.  
Yra apie 260 vaikųčių įvai-  
raus amžiaus. Didesnėje  
vietoje lanko mokyklą, kad  
išėję į laisvę nebūtų atsilie-  
kė nuo savo amžiaus vaikų.  
Ir galėtų mokslą tęsti toliau.  
Nekurie liginė net kelis metus.  
Ir tas viskas tėvams nieko  
nekainuoja.

Ką jau bekalbėti apie  
mokslo. Kokie laimingi Lie-  
tuvos jaunuoliai. Jiems  
darys atdaros ir mokslą, jei  
tik jie jo trokšta. Už tai  
dabar visi mokosi.

Dabartinis metu daug  
žmonių, kilusių iš biednuo-  
menės ir paprastų darbinin-

ky, eina aukštas atsakomin-  
gas pareigas valstybės apa-  
rate.

Moterų gyvenimas Lietu-  
voje daug pasikeitęs ir pa-  
lengvėjęs. Prisimenu anų  
laikų moteris kaip sunkiai  
jos dirbo. Apart ūkyje lau-  
ko darbų, jos turėjo su-  
verpti ir išausti audeklus,  
kad aprenkus šeimą. Be to,  
turėjo sukrauti kraičius  
dukroms.

Visi žinome, koks tai nuo-  
bodus darbas ir reikalau-  
jantis daug laiko, kai ilgais  
žiemos vakarais jos sėdėda-  
vo prie ratelio ir verpdavo  
prie žibalinės lempučių silp-  
nos šviesos. Koks ilgas pro-  
cesas paruošimas siūlų iki  
pasiekia stakles. Pats au-  
dimas irgi nelengvas dar-  
bas. Ypač sudėtingųjų rai-  
tų. Reikėjo gana įgudusios  
audėjos paruošimui ir išau-  
dimui.

Šiandien Lietuvoje mote-  
rys nebeaudžia. Užtai turi  
laiko apšvietai ir šiaip sa-  
viveikiam veikimui. Visas  
medžiagas perka krautuvė-  
se. Visi vienodai gražiai ap-  
sirengę. Nebeatskirsi kai-  
miečio nuo miestiečio.

Nebėra mados pasagu  
duoti nei kraičių krauti.  
Tai vis atgyvenę buvusieji  
apročiai, pasiliks tik isto-  
rijoje.

Buvę vartojamieji įran-  
kiai: ratelis, staklės ir gra-  
žieji darbščiu lietuvaiciu-  
audėjų audiniai, pateks  
į muziejus. Dargi liks ap-  
dainuota dainelėse. Atei-  
nančioms kartoms bylos  
apie sunkią ir vargingą bu-  
vusią praeitį...

Iš gilios senovės mūsų  
lietuvaicitės pasižymėjo pu-  
kiais rankdarbiais. Šiuo  
tarpu labai madoje įvairūs  
siuviniai ir mežginiai. Užė-  
jus į butą tuojau pastebi,  
kokie gražūs komplektai  
puošia iš dailės siuvinų.  
Įdedama labai daug darbo į  
tokius artistiška padarytus  
dalykėlius. Negalvoju ma,  
kad gašinamas laikas, bet  
atsiekiamas tikslas.

Užkviesta, sustojau Ku-  
piškėje pas draugus Krapa-  
vickus. P. Krapavickienė  
pasirodo turinti skalbimo  
mašiną ir dulkių siurbli.  
Naujai nudažytas namas.  
Švaru, tvarka visur. Kie-  
mas pilnas žydinčių gra-  
žiausių rūšių jurginų. Pri-  
skina puokštę man. Tikrai  
laimėtu pirmą premiją pa-  
rodoje. Tokie gražūs!

Ji — akušerė, dirba Ku-  
piškio liginėje. Jos vy-  
ras, nors jaunas, nesvei-  
kuoja. Gauna pensiją. Sū-  
neliai lanko mokyklą. La-  
bai malonūs draugai.

Taigi, Kupiškio miestą  
sunku beatpažinti. Svar-  
biausia, dabar įrengta par-  
kintis ir žydi gėlės. Turga-  
vietė iškelta iš miesto į lau-  
ką. Pastatyta gimnazijos  
rūmai, ir praeitį rudenį  
pradėjo veikti. Graži kavi-  
nė, ir šiaip individualinių  
namukų.

Palankiau Kupiškėje kai-  
nūnė nesudėgiau iš gėdos,  
kaip išlaikiau nesuaukus:  
„Ne, ne! Dėdė Narmantai,  
Rasute, patikėkite — nesu  
išdavikas, nesu!“ Bet aš  
tik nuleidau galvą ir kum-  
štyje gniauziau šilka išsiu-  
vinę nosinaite.

Karininkas padavė  
plunksnakotį. Aš pirmiau-  
siai nubraukiau akis — no-  
sinaite kvėpėjo rūgščia du-  
na, mišku, ir ant primar-  
ginto popieriaus nukrito ke-  
li apytę žiedai. Po jais  
drebanti ranka aš ir pa-  
dėjau savo pirmąjį vaikš-  
ką parašą.

(Bus daugiau)

## Jie gyveno prieš 175,000,000 metų

Trys studentai — Al-  
fred Siefker, Michael Band-  
rowski ir Joseph Geiler —  
kasinėjo New Jersey vals-  
tijoje ir surado suakmenė-  
jusio šliaužio antspaudas.

Jas ištyrinėjo Amerikos  
Natūralės Istorijos muzie-  
jus dr. E. H. Golbertas ir  
surado, kad tai pirmųjų  
šliaužių atvaizdas, kurie  
jau prieš 175,000,000 metų.

Jaunuoliai radinį perda-  
vė American Museum of  
Natural History New York  
skyriui.

## Apie gintarą

Gintaras — tatau lyg koks  
Lietuvos auksas. Iš jo dirb-  
tuvėse daroma įvairių spal-  
votų karolių, rašalinių, apy-  
rankių, kandiklių ir kitokių  
daiktų. Kai kam gintari-  
niai daiktai gražesni už  
auksą. Jau tolimoje seno-  
vėje gintarą labai brangino  
senovės rytų tautos ir jo  
pirkosi Lietuvoje. Gintari-  
nius karolius labai mėgsta  
nešioti ir mūsų sesutės.

Gintaras yra sukietėję sa-  
kai tų spygliuočių medžių,  
kurie prieš ledų gadyne,  
prieš kelis milijonus metų,  
yra augę Pabaltijy. Tų  
medžių būta labai sakuotų.  
Kartais tų sakų suvarvėda-  
vo dideli gabalai, kurie  
 greit kietėdavo.

Suvarvėjusius sakus upių  
vanduo nešė į jūrą ir klostė.  
Ten jie maišėsi su kito-  
mis nuosėdomis, slėgėsi ir  
ilgainiui virto gintaru.

Kad gintaras yra ne  
akmuo, ne stiklas, o sukietė-  
jęs sakai, rodo ir tat, kad  
jis dega ir maloniai kvėpia.

Kartais gintaro gabaluose  
esti įklimpusių ir sustin-  
gusių įvairių gyvulių —  
mūsų, skruzdžių, skorpionų  
ir kitokių. Yra, be to,  
patekusių medžių lapų, žie-  
dų, šakelių. Iš viso to  
mokslo vyrai gražiai pasako-  
ja, kokių tada medžių  
augta ir gyvūnėlių veistasi.

Yra išlikę kitų kraštų  
kainienose ir senesnių lai-  
kų suakmenėjusių medžių  
ir gyvulių liekanų. Todėl  
mokslo žmonės yra susekę,  
kokių medžių augta ir kokių  
gyvių veistasi prieš  
milijonus metų, kai darėsi  
gipsas, vėliau kreida ir dar  
vėliau — gintaras. Ventos  
klonyje ties Papile ir kitur  
Lietuvoje randama suak-  
menėjusių prieš milijonus  
metų jūrose gyvenusių gy-  
vių liekanų, vadinamųjų be-  
lemnitu, amonitų ir kito-  
kių.

Tų liekanų galima pasi-  
žiūrėti muziejuose.

## Amerikoje randasi 20 lotynų šalių

Lotynų Amerika vadina-  
me tas šalis, kurios kalba  
ispanų ir portugalų kalbo-  
mis.

Pietų Amerikoje yra 10  
respublikų: Argentina, Bo-  
livia, Brazilija, Čilė, Co-  
lombija, Ekvadoras, Parag-  
vajus, Peru, Urugvajus ir  
Venezuela.

Centrinėje Amerikoje  
randasi šešios: Costa Rica,  
Salvadoras, Guatemala,  
Honduras, Nikaragala ir  
Panama.

Šiaurinėje Amerikoje —  
Meksika, o ant salų — Ku-  
ba, Haiti ir Dominika.

K. SAJA

# VAISTAI NUO STRAZDANŲ

Apsakymas  
(Pabaiga)

—Neturės įrodymo, nega-  
lės prikibti, — drąsino mus.  
—Jeigu klausinės, ginkitės:  
nėjome ir jokio Tekoribus  
nepažįstame. Patardys ir  
paleis... O jei dar girtas  
buvo, jis ir pats nepažino.  
Kol buvome visi kartu,  
mano akys lyg ir prašvie-  
sėjo, o kai išsiskirstėme, ir  
vėl kaip debesis užslinko  
juodas nerimas. Lengva pa-  
sakyti, — patardys ir pa-  
leis. Žinome, kaip vokiečiai  
tardo... Teta ir taip nesvei-  
ka, pradėti dar kamanti-  
nėti, kratyti, viską versti...  
Bepigū Lionkai — laisvas  
kaip paukštis: kur nori,  
ten skrenda.

Ilgai ilgai negalėjau už-  
migti, gąsdinamas kiekvie-  
no lovos braktelėjimo. Ma-  
ne baugino už sienos mie-  
gančios tetos kraupus alsavimas,  
vieškeliu užiančios  
mašinos. Klausiausi, ar ne-  
pasuks kuri į mūsų kiemą,  
ar nepradės daužyti durų.  
Dar prisiminiau, kad stogo  
šiauduose tebėra anas ap-  
degęs šautuvas. Rytų rei-  
kės būtina įmesti į durpyną.  
Būtina, būtina, būti-  
nai...

Rodos, nespėjus sumerkti  
akių, ir apsižvalgiau. Jau  
buvo visai šviesu, o kieme  
skardžiai giedoj gaidys...

Teta mėgdavo atsikelti su  
saule, ir tą rytą, vaikščio-  
dama pradžiuvisiais take-  
liais, kalbėjo rytmetinius  
poterius. Aš prausiausi, o  
ji staiga įbėgo, sijaoną pasi-  
kaišiusi, šaukdama, kad už  
pirtelės tarp eglaičių ji ma-  
čiusi kipsą.

—Kaip mane gyvą regi-  
te, — dievagojosi teta. —  
Tupėjo po šakom visas juo-  
das ir darė savo reikalą...  
„Nejaugai Lionka?..“ —  
pagalvoju. Jis kartu su

Milasiūm degino miške  
smalingus kelmus ir varė  
degutą ratams tepti. Ap-  
rūkės, nuskuręs jis tikrai  
atrodė kaip velnias. Bet ko  
jis čia atėjo? Gal dar kas  
nors negero atsitiko?

Neapsirikau: už eglaičių  
jau seniai manęs tykojo  
Lionka.

—Ilgai miegi, — prašne-  
ko, — o aš naktį neužsnū-  
dau. Galvojau galvojau ir  
sugalvoju, kad tau reikia  
paimti šautuvą ir pačiam  
nunešti į policiją.

—Kaip tai?! — išplėčiau  
akis. — Šitiek vargom, vil-  
kom...

—Jeigu Tekorius praneš,  
užvirs tokia košė... Pas mus  
jie vaikus nesigailėdavo...

Feliksui po akim mėlynė —  
aiškiausias įrodymas. Pra-  
dėtų kankinti ir prie tavęs  
prisikastų.

—O kas iš to, kad nu-  
nešime? — vis dar nenorė-  
jau sutikti. Juk Lionkai  
taip reikėjo šautuvo...

—Nueisi, apsimetęs kvai-  
liuku, — mokė mane, —  
sakysi, kad su Feliksu ra-  
dote virbuose, į šiaudus  
įvyniotą. Benešant kažkoks  
vaikis norėjo atimti, o jūs  
nepasidavėte... Ir viskas.

—Ei, ei! — sušukau. — O  
gal paimti tą, apdegusį?  
Tekorius tikriausiai nema-  
tė, koks ten buvo šautuvas.

Vokiškas ginklas, ir tiek.  
Nesvarbu, kad vamzdis nu-  
linkęs, tik reikėtų vėl pra-  
sytį Feliksą, kad šokią to-  
kią „kulpę“ pritaistytų.

Lionka dar patylėjo, pa-  
galvojo ir vėl savo paprati-  
mo smarkiai sudavė per pe-  
tį:

—Gerai sugalvotą. Ge-  
rai!

Tetos tabakas sparčiai  
mažėjo. Aš pasisiūliau tre-  
čiadienį nueiti į Alsėdžius.

Iki to laiko Feliksas turė-  
jo padaryti buožę, o aš su-  
siruošiau ir apmąsčiau  
kiekvieną smulkmenelę. Gal  
būt, mane areštuos: „Aha,  
vyruti, — sakys, — mūsų  
neapgausi.“ Ir atsižėgnok  
su jaunyste, su viskuo...

Iš vakaro parašiau Ra-  
sutei laišką, daug ilgesnį ir  
gražesnį, negu tąsyk buvau  
sugalvojęs. Laiske smul-  
kiai išdėsciau, kaip reikia  
gydytis nuo strazdanų, o  
kad Rasute labiau patikė-  
tų, parašiau, jog ir aš taip  
išsigydyčiau.

Trečiadienio rytą įsidėjau  
storą abišalę juodos kaip  
durpė duonos, džiovintą sū-  
rį ir mintyse su visais atsi-  
sveikinau. Sutartoje vieto-  
je radau Felikso paliktą  
šautuvą. Užsidėjau tartum  
kryžių ant pečių ir, nedrą-  
siai dairdamasis, išukau į  
vieškelį.

Ėjau priešais akinančią  
rytmečio saulę. Sutikda-  
mas žmones, prisidengda-  
vau delnu akis — gal nepa-  
žins. Gėda būtų, jeigu pa-  
matytų, kad aš nešu vokie-  
čiams ginklą. Kiekvienam  
nepaaiškinsi. Pasiekęs miš-  
ką, sustojau atsišvepti ir  
suišėkojau gerą skruzdėly-  
ną.

Girdėjau, kad strazdanas  
gydo skruzdžių rūgštis, tik  
reikia pavasarį palaikyti  
skruzdėlyne kokią skepetai-  
tę ir nusiprausus šluostyti  
ja veidą. (Visa tai buvo  
surašyta Rasutei laiške.)

Aš turėjau baltą, silkais  
pasiuvinėtą nosinaite, ku-  
rią man buvo atidavusi te-  
ta. Į tokią gražią gaila no-  
sį šnypšti, todėl nusprend-  
žiau ją padovanoti Rasu-  
tei, kol dar skruzdės savo  
stebuklingosios rūgšties ne-  
išėikvojo.

—Kibkit, kibkit — negai-

lėkit, — tartum koks bur-  
tininkas lazdele paraginau  
skruzdės. Paskui išpurčiau,  
į vėdų įvyniojau keletą ži-  
bučių ir nutariau, kad čia  
bus Raselei tikrai puikus  
prisiminimas.

Greitai pasiekiau Alsė-  
džius. Keista, kad ir miestelyje  
niekas manęs nestab-  
dė ir nešaukė „rankas aukš-  
tyn.“ Visi, tur būt, supra-  
to, jog aš einu kaip pia-  
namas avinas — tiesiai į  
priešo nagus.

Kol kas šautuvą paslėpiau  
patvorėje, nes pirmiausiai  
norėjau pamatyti Rasutę ir  
iteikti jai dovaną. Bet vait-  
tinė buvo uždaryta. Skam-  
binau, beldžiausi — niekas  
neatsiliepė. Gal dar anks-  
ti, o gal jie kur išvažiavo?  
Tačiau rūpestis neleido il-  
gai laukti.

„Vardan dievo tėvo... Kas  
bus, tas,“ — pagalvoju ir  
pasukau į policijos būstinę.

Ant laiptų stoviniavo du  
uniformuoti vyrai.

—Kur? — paklausė vie-  
nas, įtartinais nužvelgdamas  
mane.

—Ogi pas jus, — atsai-  
kiau. — Šautuvą radau ir  
atnešiau, kaip kitąsyk bu-  
vo liepta.

Slėpdamas baimę, sten-  
giausi atrodyti žioplėlis:  
spoksojau lyg maišu trenk-  
tas ir skaičiavau uniformų  
sagas. Policininkai apžiū-  
rinėjo šautuvą, susišnypstė  
tarpusavyje ir liepė man ei-  
ti į vidų.

Dideliame kambaryje už  
pertvaros sėdėjo žvairas  
viršila ir garsiai raugėjo.  
Pro šalį zujo policininkai.  
Už sienos kažkas piktai rė-  
kavo. Kažką tardė.

—Štai piliėtis iš kaimo  
atgabeno šautuvą. Specia-  
liai tau — su lenktu vamz-  
džiu, — nusizvengė poli-  
cinkai.

Žvairys murmėdamas pa-  
kilo ir, pravėręs vienas du-

## MONTELLO, MASS.

### BALANDŽIO 23-ČIOS KONCERTAS

Kai tenka dalyvauti tokioj gražioj, linksnoj publikoj, kaip kad dalyvavau šiame koncerte Tautiška me Name, Montelle, tai smagu apie tokią sueigą biskį pakalbėti: duoti kreditu tiems, kurie tą sunkų darbą atliko.

Gražus sekmadienio popietis. Senyvi, bet linksmai nusiteikę lietuviai renkasi į Tautiško Namo aukštutinę svetainę. Nekurie eina į kafeteriją ir salę prie troškulį slopinančių stalų įsigerti, kad per gausią koncertą programą burnos neišdžiūtų.

Publikai renkantis iš lėto, koncertas prasidėjo biskį pavėluotai. J. Šimaitis prieš pat atidarymą skelbė ir pardavinėjo svarbią literatūrą. Sukackienė (iš Worcesterio) per daug metų pirmininkavimo, iš pripažintimo, sugabiai paaiškino, kad šį koncertą rengia Massachusetts Lietuvos Meno Sąjungos Antroji Apskritis atžymėjimui "Laisvės" aukstinio jubiliejaus. Po jos kalbos prasidėjo meninė dalis.

Montello Vyrų Dailės Grupė, Al Potsui vadovaujant, pirmoji pasirodė estradoj, puikiai atlikdama ketletą liaudies dainų. Galima sakyti, kad šis dainos mėgėjų vyrų būrelis dar laikosi labai gerai. Rozė Merkelūte-Stripinis, kaip Lietuvoj lakštingala, dainą mylinti, skambiai sudainavo. Jai sekasi bile tono dainos, nes turi gerai išlavintą soprano balsą. Audrey Potsaitė, kuri estradoj prieš publiką prie piano labai puikiai pasirodė: vikriai su pirštukais išspausdama malonius garsus. Reikia sakyti, kad ji turi muzikalinį talentą. Veronika Putvinskaitė - Balkienė, nors amžiumi jau nebejauna, matomai, dainą dar labai myli, gerai pasirodė sudainuodama kelias meilės daineles.

Čia norisi kai ką pasakyti. Tačiau, dėl mano nuomonės išreiškimo prašau buvusią dainininkę neužsigauti, nepamiršti ateity vėl mums dainuoti, tik norėtūsi girdėti daugiau liaudiškų, gamtą apdainuojančių dainų, o ne jaunuolių meilę...

Su Aldona ir Eldonu Downingais, kuriuos ir be mano sakymo visi mylime ir norime girdėti daugiau jų puikus dainavimo, monteliškiai dingo nuo estrados.

Hartfordo Laisvės Chorui kelias dainas sudainavus, turėjome trumpą pertrauką. Po atsikvėpimo vėl mus linksmino gabūs dainininkai. Manau, kad nebuvo svetainėje žmogaus, kuris būtų neplojęs Hartfordo choro mokytojai Wilmai, kuri, būdama francūzų kilmės amerikietė, taip puikiai lietuviškai dainas dainuoja. Čia turiu pagirti Laisvės chorą ne tik už jo gražų dainavimą, tenka jiems kreditas už suardimą svetimtautės choro mokytojos ir pripažinimą prie lietuviškos dainos. Šilkenė, Hartfordo kaimynė, su svarbią mintį reiškančiais eilėrašiais, nors su trauktai, daug pasakė apie tai, kas vyksta mūsų apskritoj žemelėj.

Worcesteriečiai skambiai atliko paskutinę dalį koncerto. Visiem rytinių vals-

tijų lietuviams yra gerai žinoma, kaip puikiai Jono Dirvelio vadovaujamas Worcesterio choras visuo met dainuoja. Taigi šį kartą smarkiai estradoj su daina pasirodė. Dirvelienė su Sabaliausku duetais ir solo dainelėmis linksmino žiūrovus. Neklysiu sakydamas, kad jiedu gali sukelti smarkiausiai: savo maloniais aukštais balsais kad ir apsnūdusią publiką gali kelti nuosėdinių. Bet štai ką mūsų dar Lietuvos kaimo nepamiršusi publika labiausiai myli. Kai išėjęs į estradą skambiu tenoru A. Daukšys sudainavo porą tikrąj liaudiškų dainelių, tai klausovai jį griausmingais aplodismentais palydėjo. Jo natūrališkumą žmonės taipgi labai myli.

Man rodos, reikėtų daugiau gamtos veiksnius, jos grožį vaizduojančių dainų duoti mūsų dabartinei visuomenei. Rodos, visus artistus - dainininkus minėjau, o jei kuriuos apleidau, prašau dovanoti.

Po meninės programos apatinėj svetainėj sausainiai stulso pasidome. Pavalgę skanios vakarienes dar ilgai, nors ir neformaliai tęsėme koncertą. Ačiū rengėjams už sugabų tokios puikios sueigos suruošimą, o menininkams už atlikimą.

A. K—a

## Philadelphia, Pa.

### ZMONĖS ARSESNI UŽ ZVERIS

Negailestinga ir žiauri gamta, praėjusi nepaprastai šalta žiema, su daug sniego, nusinėję tūkstančius žvėrelių ir paukščių gyvybių. Pennsylvania jos girininkai ir medžioklės pareigūnai praneša pasibaigusius širdį jaudinančius didžiųjų šaltųjų ir sniego pūgų nuotykius giriose. Paprastai, normaliomis, labai šaltomis žiemomis laukiniai žvėreliai ir paukščiai būna baugstūs ir arti savęs neprisileidžia žmonių. Bet praėjusią žiemą sturnos atklampodavo per vieno metro sniego klodus prie pat ūkininkų tvartų, nesibauginamos nei piktų šunų lojimo. Sąžiningi, nuširdūs fermeriai išnešę po gniužtę šieno nunesdavo ant sniego išbadėjusiems ir sušalusiems žvėreliams pasimaitinti, kurie vėliau, apsipratę, net iš žmogaus rankų šieną esdavo. Tačiau buvo ir tokių beširdžių žmonių, kurie įvairiomis priemonėmis gaudydavo išbadėjusius žvėrelius ir paukščius ir naudojo sau maistui.

Pavasarij, kiek atšilus ir sniegams ištirpus, girininkai ir medžioklės pareigūnai nuskubėjo į miškus inventorijų padaryti, nors apčiuopiamai sužinoti, kiek žuvo žvėrių ir paukščių praėjusios žiemos žiauriuose šaltčiuose. Tik vienos Pensylvanijos miškuose surasta 638 sušalusios sturnos. Jos mirdavo susiglaudę grupėmis po keturias ir šešias. Randa gana daug ir negyvų paukščių. Tačiau kiek iš viso paukščių žuvo, skaičiai dar nesuvesti.

Laik imperialistų invazijos Kubon philadelphiečiai, nors nedidelėmis grupėmis susirinkę Nepriklausomybės aikštėje ir prie miesto rotušės, kėlė protestus prieš

ginkluotus užpuolikus ant ramios kubiečių liaudies. Tačiau kiekvieną kartą policija vienus protestuojančius išvaikydavo, o kitus suimdinėjo ir nušėveždavo į policijos stotis.

---

Philadelphijoje apie 14-000 bedarbių, kurių pašalpa buvo pasibaigusi, dabar vėl gauna bedarbių pašalpą pagal federalinės valdžios išleistą įstatymą.

Bedarbis

## Lawrence, Mass.

Balandžio 23 d. turėjome gerą banketą atidarymui Maple Parko. Pavyko, žmonių buvo vėtinų ir iš tolimesnių kolonijų. Moterys turėjo sunkaus darbo pagamindamos tiek valgių. Gaspadinės buvo R. Čuladienė, F. Kodienė ir N. Rudienė. Prie stalų patarnavo Milvidaitė ir Karel. Maple Parko bendrovė dėkinga visiems, kas dirbo ir pagelbėjo.

Ištekėjo Malvina Milvidaitė už B. Brown. Linkiu daug laimingų metų. Vos jie grįžo praleidę medaus mėnesį, o čia buvo Maple Parko parengimas. Abudu daug padirbėjo. Tai puiki mergina, ji ir pirmiau daug dirbdavo parengimuose.

Maple Parko bendrovės banketas perkeliamas iš gegužės 28 dienos į gegužės 21. Pakaitai bendrovė daro dėl to, kad gegužės 28 bus tautiškos parapijos parengimas. Bendrovė nenori, kad du parengimai įvyktų tą pačią dieną. Ji linki tautiškos parapijos parengimui sėkmių ir kviečia visus į savo banketą, kuris įvyks Maple Parke gegužės 21 d., pradedant 2 val. popiet.

Mirė "Laisvės" skaitytojas Banadas Markevičius (Markus). Palaidotas balandžio 2 d. Paliko nuliūdime žmoną Elzbieta, dukrą Nellę, žentą ir anūkus, o Lietuvoje du brolius ir seserį. Reikiu jo artimiems užuojautą.

Mirė Kazimieras Kriaučiūnas ir Motiejus Grenda. Mažėja lietuvių senoji karta.

Bus statoma nauja ligoninė — Memorial, nes miestą valdžia jau kontraktą pasirašė. Tai labai gerai, nes ligoninių stoka. Dabar už laikymą ligoninėse ima \$26 už parą.

C. R. Sullivan Co., Manchester, N. H., kuri gamina cukrų, užsidarė, nes negauna cukrinės medžiagos iš Kubos. Paleido iš darbo 210 darbininkų.

---

Massachusetts gubernatorių kovoja "prieš komunizmą." Jis gegužės 1 d. paveda legionieriams. Nioko iš jo tokios kovos nebus. Gegužės Pirmoji gimė ir bus darbo žmonių solidarumo diena.

S. Penkauskas

## Philadelphia, Pa.

### Serga Tureikienė

Serga veikli organizacijų narė Helen Tureikienė. Jai padarė operaciją Ji randasi Metropolitan ligoninėje, kambarys 611. Ligoninė yra kampe 3rd St. ir Spruce St.

Linkiu greitai pasveikti.

Ona Žalneraitienė

## Waterbury, Conn.

Balandžio 16-tą LLD 28 kuopa surengė rodyką "slides" — nuotraukų iš Meksikos. Dr. Stanislovas jis nuėmė, Kristina Stanislovaite jį turinį aiškino ir pasakė kai ką iš Meksikos istorijos. Žmonių susirinko vidutiniškai, nors lijo visą dieną.

Po parodymo paveikslų, Dr. Stanislovas rodė filmus apie kovą su bulium Meksikos arenoj, o po to, truputį, kiek turėjo, iš Lietuvos. Jų buvo nedaug, nes daktaro aparatas sugedo kelionėje ir dauguma filmų buvo per tamsūs.

Prieš rodyką filmų draugės surinko \$12.50 už staluką, padarytą Juozo Žiuraicio. Stalukas labai gražus. Visas apdarytas su įvairių spalvų plastiko šmoliteliais. Žiuraiciai iš Oakville per daugelį metų pagelbėsi mūsų draugijai įvairiais būdais. Prieš porą metų pas juos įvyko piknikas, kur labai daug žmonių atsilankė.

Kad nebuvo įžangos, tai pora draugijų perėjo tarp publikos rinkdamos aukas pasveikinti "Laisvę" 50 metų jubiliejaus proga. Surinko \$61.60.

Ši proga teko susitikti su lietuviu studentu, kuris Connecticut valstijoje mokosi chemijos. Jis yra baigęs kursų Vilniuj ir Leningrade, o čionai ima

"post-graduate" studijas. Po paveikslų parodymo gaspadinės pasiūlė lengvų užkandžių. Žmonės gavo progos pasikalbėti su lietuviu studentu.

Paaukojo "Laisvei" sekamai: J. Strižauskas \$10. Po \$5: Klementina Jenkeliūnienė, C. Danisevičius, Br. Marcinonis, V. Jokubonis. Po \$2: Dudai, Kindula, Svinkūnai. Po \$1: P. Bokas, P. Marozas, M. Paugis, J. Dvilinskas, J. Zelianakas, J. Maiga, Žutautienė, Staneslow, M. Backus, J. Laurynaitis, O. Žiuraitienė, A. Ablaziūnė, V. Ruginis, Ulozai, J. Ynamaitis, I. Kazlauskas, Dipukas, J. Vaitonis, V. Žiuraitis, J. Žiuraitis, V. Krasnitskas, H. Radžiūnienė, U. Barauskienė.

Kiti aukojo smulkiais; jų pavardžių neužrašė. Visiems didelis ačiū už aukas!

Rep.

## Worcester, Mass.

Balandžio 23 d. Brocktone, įvyko "Laisvės" 50 metų minėjimo koncertas. Dalyvavo Worcesterio ir Hartfordo chora, taipgi Montello Vyrų grupė. Programa buvo turtinga. Žmonių daug dalyvavo ir jiems koncertas patiko. Monteliškiai pavaišino Worcesterio choritčius, už tai jiems esame dėkingi.

Sukako penkeri metai nuo apšvedimo Aido choro

pirmininkės Helen Janulienės. Choras surengė paminėjimą. Skaniai pasivalgėme, išsigerėme ir daug laimingų metų palinkėjome Helenai.

Kalvis

Maskva. — TSRS užsienio ministras A. Gromyko šią vasarą lankysis Jugoslavijoje, o Jugoslavijos užsienio ministras Koča Povic — Tarybų Sąjungoje.

## SAN FRANCISCO-OAKLAND, SAN LEANDRO, CALIF.

Mirus

## Petrui Norkui

Reiškiame užuojautą velionio šeimai ir kitiems giminėms ir draugams.

Marie Baltulionytė	A. Poškus
K. Silkaitienė	A. M. Baronai
J. M. Alvinai	F. D. Mačiuliai
B. V. Sutkai	A. C. Mugianiai
K. Mičiulis	J. M. Mžuraiciai
A. Dagis	J. K. Karosai
A. Lietuvis	V. U. Burdai
Ig. Kamarauskas	A. V. Taraškai
Tilda King'ienė	W. H. Jacobs
K. Dimša	G. E. Lapėnai
J. M. Ginaičiai	E. Slegerienė
R. M. Mijat	F. A. Balčiūnai
V. Kubilius	

## Rochester, N. Y.

### "Laisvės" Aukstinio Jubiliejaus Banketas

Šį šeštadienį, Gegužės-May 6 d., 6-tą valandą vakare, įvyks šaunus banketas paminėjimui "Laisvės" aukstinio jubiliejaus bei 50 metų sukakties kai "Laisvė" gyvuoja.

Banketas, bus laikomas Gedemino svetainėje, 575 Joseph Ave. Vakariene \$1.50 asmeniui

Kviečiame visus atsilankyti, pasivašinti ir linksmai laiką praleisti. Tuo pat kartu paremsite ir laikraštį "Laisvę" jos ilgų metų egzistavimo proga.

RENGĖJAI

## Worcester, Mass.

Rengia Aido choras, Lietuvos Sūnų ir Dukterų Draugijos salės naudai



Aido choras, vadovaujamas Jono Dirvelio

## Įvyks Sekmadienį, Gegužės 7-tą d. Pradžia 2-ą v. popiet

Bus Lietuvių Svetainėje, 29 Endicott Street, Worcester, Mass.

Kiti dalyviai programoje:

Montello Vyrų Dailės grupė, vad. Al. Potsui

Solistai, duetistai: Irene Janulienė, Albinas Daukšys, Richardas Janulis

Maloniai kviečiame visus atsilankyti

Rengėjai

## Linden, N. J.

Mirė Kazimieras Rippin

Balandžio 30 d. mirė Kazimieras Rippin, 77 metų amžiaus, gyv. 1309 Clinton St. Pasarvotas Budreckio koplyčioj, 242 So. Wood Ave., Linden, N. J. Bus laidojamas trečiadienį, gegužės 3 d., 830 v. ryto, Rose-dale kapinėse. (Žinių telefono pranešė p. Budreckis).

## Bridgeport, Conn.

LDS 4 kuopos 30 metų sukaktis bus iškilmingai atšvėčiama formoje vakarienių koncerto, kurį atliks Hartfordo Laisvės Choras, vadovaujamas Wilma Hollis. Jis įvyks gegužės 6 d., Lietuvos Jaunų Vyrų Draugijos salėje, 407 Lafayette St. Pradžią 6 val. vakare. Tas daroma todėl, kad gausi padėties nereikėtų namie vakarienių gaminti ir kad visi galėtų dalyvauti šiame gražiame pažmony.

Lietuviškas koncertas — retas Bridgeporte dalykas, todėl jausis save nusiskriaudęs tas, kuris koncerte nedalyvaus.

J. J. Mockaitis

## BROCKTON, MASS.

Laisvės balandžio 21 d. laidojimo Užuojautos skelbimas mirusio Juozo Potšiaus šeimai ir giminėm. Buvo praleista viena pavarde, tai E. Rendzevičienės. Atsiprašome.

L. Ad-cija

## KRISLAI

Ųša iš 1-mo pusl.)

Motina pasilieka motina. Jai jos vaikas pirmoje vietoje. Ji nepagalvoja, kad tas jos vaikas savanoriškai važiuo kitos motinos tokį pat vaiką žudyti. Ji nepagalvoja, kad ir anai motinai širdis plyšta dėl užpuolto ir nužudyto vaiko!

Siuos žodžius rašant, radijas pranešė iš Havanos apie suimtųjų likimą. Kastro jiems užtikrinęs, kad jie nebus masiniai šaudomi. Daugelis jų dabar gailisi paklausę mūsų žvalgybos ir prisidėję prie kruvinosios avantūros. Kastro sakė, kad tik vienas kitas vadas bus be pasigailėjimo nu-baustas.

Be, žinoma, suimtųjų likimas dar daug priklausys ir nuo to, ką toliau darys mūsų vyriausybė ir sumieksėję pabėgėliai. Jei jie planuos ir ruoš naują invaziją, aišms bus sunkiau išsiskirti iš užsitarautos baumės. Jei juos Kastro tik paglostytų ir paleistų, tai juk tiems, kurie planuoja naują invaziją, palengvintų gauti naujų rekrūtų.

Nelengva Kubos vyriausybei orientuotis.

Netyli ir lietuviškiesiems naujaučiai. Štai Čikagos kunigų "Draugo" redaktorius reikalauja, kad mūsų vyriausybė "tuojau pasirostų karinams veiksmams." Vadinasi, reikalauja Kubai paskelbti karą.

"N. Y. Times" (bal. 25 d.) įdėjo Suvenyčių Kristaus Bažnyčių (protestantų) Tarybos sekretoriaus Feissigo laišką. Tas rimtai galvojančias vyras nori žinoti, kada mūsų vyriausybė laisvas broliatus ir bendradarbiauti su įvairiomis fašistinėmis diktatūromis. Jis pirmoje vietoje turi mintyje Ispaniją ir Portugaliją.

Mr. Feissig teigia, kad tu kraštų liaudis sukils prieš savo diktatorių ir išlies savo tulžį. Nejaugi išsilaisvinusi liaudis vėl galės rodyti į mūsų krašto valdovus pirštu ir sakyti, kaip šiandien sako Kubos liaudis: jūs buvote mūsų kankintojų bičiuliai?

Prezidentas Kenedis turėtų į panašių vyrų nuomonę atkreipti dėmesio.

## Iš Moterų klubo susirinkimo

Balandžio 17 d. vietos Moterų Klubas turėjo skaitlingą ir gražų susirinkimą. Draugė Valmūsiene atsivedė naują narę — M. Bukautienę. Klubiečių eilės povaliai didėja.

Užgirti Klubo valdybos raportai. Ypač buvo gražus raportas iš įvykusio viešnių priėmimo pobuvio, kuris atsibuvo šio mėnesio 13 d. Vaisių paruošimui pasidarbavo M. Jakštienė, K. Ceikauskienė, B. Keršulienė ir U. Bagdonienė.

Nors pobuvis buvo surengtas paskubomis, bet dauguma narių jamė dalyvavo. Padaryta pastaba, kad ateityje panašiose sueigėse būtų pakviesti kartu dalyvauti ir klubiečių vyrai. Skaitytas laiškas nuo A. Bečienės, kuriame kviečiama išrinkti atstovus į ALDLD Antros Apskritis konferenciją, kuri atsibuvo gegužės 7 d., Brooklyne. Išrinkta trys atstovės.

Susirinkimui pranešta, kad serga Klubo narė Gaškauskienė, gyvenanti Huntingtone. Taipgi kitos rūpestingos klubietės Daugėlienės sūnus gavęs širdies ataką. Klubo sekretorė pasižadėjo pasiūsti nelaimės paliečioms draugėms simpatijos laiškelius, o draugės, turinčios progą, prašomos aplankyti sergacius.

Vasaros metu, per tris mėnesius, klubietės nelaiko susirinkimų. Paprastai, paskutiniame susirinkime, kuris įvyksta gegužės mėnesį, klubietės turėdavo, pirm susirinkimo, vakariene. Nutarta nerengti vakarienių, o tik po susirinkimo turėti lengvą užkandžių. Mazilienė ir Galinauskienė pasižadėjo iškepti po pyragą, o Jakštienė aprūpinti kava ir kitkuo. Susirinkimas įvyks gegužės 17 d.

Susirinkusios pasidalijo pasiskaitymui iš Lietuvos gautomis knygomis. Į sekamą susirinkimą bus atnešta daugiau knygų. Kad vasaros metu narės turėtų užtėnkamai medžiagos geram pasiskaitymui.

Eva Mizarienė perskaitė iš "Tarybinės Moterų," ko Lietuvoje su Naujais Metais vyrai linkėjo moterims. Tai buvo, veik humoro formoje, labai rimti ir reikšmingi linkėjimai, visai tinkami ir mūsų gyvenimui. Ačiū tiems geriems draugams, kad jie pagiria ir pataria, kad gyvenimas visiems būtų malonus. Klubietė

## KVIEČIA ir PRAŠO

Birželio 25-tą Amerikinis Sveturgimiams Ginti Komitetas ruošia savo šaunųjį metinį pikniką Midvale kempėje, Wanaque, N. J. Prašo organizacijas ir asmenis tą dieną skirti pobūviu su komitetu jopiknike.

## LIETUVOS PRODUKTAI SIUNČIAM I KUBĄ

Vilnius. —Lietuvos mėsos pramonė gavo naują užsakymą iš Kubos. Šiais metais jau bus išsiųsta beveik penki šimtai tonų kiaulienos konservų ir lydytų taukų. Jų gamyba pavesta Panevėžio mėsos kombinatui. Šausio mėnesį j tolimąją šalį panevėžiečiai išsiuntė aštuoniadešimt tonų mėsos produktu.

Šiomet j Kubą bus siunčiami ir Vilniaus elektros suvirinimo įrengimų. Šiaulių dviračių gamyklų gaminiai.

## "Zaporožietis už Dunojaus" Brooklyno lietuvių scenoj

Praėjusį sekmadienį mūsų Aido Choras j garbingą savo istoriją prašė dar vieną gražų puslapį, pastatydamas trijų veiksnių operetę "Zaporožietis už Dunojaus."

Operetė — ukrainiečių kompozitoriaus S. Gulak-Artemovskio sukurta, ir j vaizduoja zaporožiečių ukrainiečių vieną gyvenimo epizodą, įvykusį jau labai seniai, 18-ojo amžiaus gale. Pati operetė taipgi jau ne jauna, dažnai statoma Ukrainoje ir kitur.

Aidiečiai operetę pastatė Schwaben svetainėje Brooklyne. Operetę režisavo pati Aido Choro mokytoja-vadovė Mildred Stenslerienė, pianu akompanavo Ann Salyk. Suflieriaus pareigas ėjo Elena Feiferienė.

Solistai ir aktorai, dalyvavę operetės vaidinime — visi aidiečiai, taip sakant, "visi savi."

Sekamas roles atliko sekami asmenys:

Ivanas Karasius, zaporožietis — Augustinas Iešmantas; Odarka, jo žmona — Nellie Ventienė; Oksana, našlaitė — Elena Brazauskienė; Andrius, kazokas, Oksanos mylimas — Alex Velička; Sultonas — Tadas Kaškiaučius; Sliag-Aga, Sultono dešinioji ranka — Jonas Juška; Imanas, Sultono pranešėjas — Jonas Grybas; Hasanas, Sultono tarnas, arabas — Charles Alexinas; Kazokai: Walter Brazauskas, Vincas Kazlauskas, Klem. Briedis, Povilas Rainys; Kazokės: Vera Bunklenė, Beatrice Briedienė; Sultonų sargai: Peter Jones, Charles Karpavičius; Kazokai, kazokės, šienpioviai — Aido Choras.

Aišku, sunkiausios rolės teko keletui aidiečių solistų: A. Iešmantai, E. Brazauskienė, Nellie Ventienė, A. Velička ir Tadui Kaškiaučiu. Ypatingai didelę partiją A. Iešmantas. Ir mes visi stebėjome, kaip puikiai, palyginti, visi solistai atliko savo partijas — solo ir duetus!

Operetės dainos labai melodingos. Jei galima ką nors būtų kompozitoriui prikišti, tai tik tai, kad per mažą dainų chorui. Man rodosi, solistai ir choras nemaža šios operetės dainų galės pakartojant dainuoti ir mūsų koncertuose.

Daug dirbo aidiečiai, kol operetę susimokė, bet jie ir jį mokytoja gali pelnytai didžiūotis, kad savo jėgomis atliko šį didžiulį darbą.

Aidiečiai yra kviečiami operetę suvaidinti Brocktone gegužės 20 d. ir Waterbury, Conn., gegužės 21 d. Nesigailės tų miestų lietuvių, atsilankę operetės pamatyti.

## SVEČIAI

Aido Choro pirmininko pavaduotojas Walteris Brazauskas atidarė programą, o tarpakčiuose publika buvo mieliai nustebinta svečių, tariusių j jus keletą sveikinimo žodžių.

Kas tie svečiai? Ieva Mizarienė publiką supažindino su dviem svečiais iš Lietuvos. Tai buvo Leonas Simonavičius, jaunas mokslinis darbuotojas, kuris jau septyni mėnesiai kai studijuoja Yale Universitete, New Haven, Conn. Sužinojęs, kad aidie-

čiai stato operetę, jis specialiai atvyko jos pasižiūrėti. Jaunas mokslininkas chemikas trumpai sveikino aidiečius ir visą publiką.

Antras svečias: Leonas Vladimirovas, Vilniaus Valstybinio Kapsuko vardo universiteto didžiulės bibliotekos direktorius ir docentas.

L. Vladimirovas (smulkiau apie jį bus kitame "L." numery) jau praleido arti mėnesio važinėdamas po JAV didmiesčius ir tyrinėdamas amerikinių bibliotekų veiklą. Jis čia važinėja su trimi kitais tarybiniais veikėjais. Jis taipgi kalbėjo neilgai, bet labai šiltai sveikino aidiečius, dainininkus, aktorius, ir visą publiką. Jis stebėjosi, kad mūsų menininkai — mėgėjai gali pastatyti tokius veikalus, kaip "Zaporožietis už Dunojaus."

Abudu svečias publika entuziastiškai pasitiko ir palydėjo.

Trečias svečias — Vincas Andriulis, "Vilnius" redaktorius. Jis taipgi sveikino aidiečius už puikų darbą!

Grįžtant dar prie operetės: Aidiečiai buvo nusamdę aktoriams ir solistams dailius, senoviškus turkų ir ukrainiečių kostiumus, kurie nuspalvino scenas.

Taip pat aidiečiai, su Juergio Waresono talka, pastatė ir ukrainietiška bakūzė. Kitais žodžiais, operetės pastatymų, jos paruošimui rūpinosi "visi, tai ir pašėkmės buvo geros.

Publikos buvo daug. Ns.

## Iš lietuvių siuvėjų susirinkimo

Lietuvių amategmeitų siuvėjų 54 skyriaus susirinkimas įvyo balandžio 26 d. unijos svetainėje, Arion Place, Brooklyne. Susirinkimas buvo šiekaitlingas. Pasirodo, kad jaunieji siuvėjai nesidomėja unijos vadovybės veikla ir bendrai siuvėjų padėtimi, iš kur pragyvenimą daro. Tai yra labai gaila.

Susirinkimo dalyviai susidėjo daugiausia iš pensininkų ir tų, kurie jau galėtų būti pensininkai. Jaunesnių siuvėjų tik keletas teatsilankė.

Joint Boardo skyriaus atstovas savo pranešime pažymėjo, kad darbų yra mažai ir kad mūsų unijos vadovybė bando išreikalauti iš valdžios, kad Japonijoje siuvami drabužiai nebūtų įvežami į Ameriką.

Delegatas V. Ubara savo pranešime priminė, kad darbo mažai yra ne tik pas lietuvius, bet ir kitataučių dibtuvėse. Net ir didžiulės dibtuvės mažai tedirba, o kai kurios ir visiškai neturi darbo. Jis taipgi paaiškino, kad A. Matulio dibtuvė yra parduota. Ją nupirko kokia ten kompanija ir pradės vėl siūti drabužius, o Matulis bus jos manadžeris (vedėjas).

Siuvėjų lokalo piknikas įvyks liepos 29 d. Lenkų parke, Jamaicoje.

J. Kairys

Washingtonas. — Prezidentas Kenedis ragina amerikiečius Kapu dieną, gegužės 30 d., melstis už taiką ir teisingumą pasaulyje.

## Atsiprašome

Per mūsų klaidą liko nepeskelbti vardai visos eilės draugų, kurie aukojo "Vilnius" suvažiavimo sveikinimui kovo 29 dienos susirinkime. Visus labai atsiprašome.

Štai jie:  
J. Vinikaitis ..... 5.00  
C. Depsas ..... 5.00  
F. Kazokienė ..... 5.00  
P. Valaitis ..... 5.00  
M. Stripeika ..... 2.09  
G. Bernota ..... 2.00  
A. Mikalaušas ..... 1.00  
J. Gailūnas ..... 1.00  
A. Quater ..... 1.00

## Aido Choras

Aidiečiai prašomi visi susirinkti j pamoką gegužės 5 d. Pasilsio dar negalime imti, nes esame pasižadėję artimu laiku dalyvauti trijose programose:

Gegužės 13 d. dainuosime latvių koncerte, N. Yorke. Geg. 20 d. vaidinsime operetę "Zaporožietis už Dunojaus" Montello, Mass., ir geg. 21 — Waterbury, Conn. Valdyba

## Puikiai pavyko Namokorporacijos suvažiavimas

Praėjusį šeštadienį Kultūrinio Centro salėje įvyko Lietuvių Namokorporacijos dalininkų suvažiavimas. Tai buvo vienas iš skaitlingiausių ir geriausių suvažiavimų. Reikia pasidžiaugti, kad mūsų įstaigos savininkai taip nuosirdžiai rūpinasi savo namo reikalais.

Po suvažiavimo buvo skanius vaišės. Išrinkta gera direktorių taryba namo reikalais rūpintis šiais metais. Plačiau apie visą suvažiavimo eigą bus penktadienio "Laisvėje."

Republikos Jungtinėse Valstijose gazolino kompanijos per metus pagamina virš 170,000,000 žemėlapių, kurių pagaminimas atsieina apie \$10,000,000. Jie automobilstams dykai duodami. Žinoma, gazolino kompanijos nuostolių neturi, nes jos ant gazolino labai daug uždirba.

## Aštri jaunimo kova už teisę dainuoti

Parkų komisionierius patvarkė, kad atėję j Washington Square parką dainininkai negali dainuoti ir "drumsti" ramybę apylinkės gyventojams. Prieš tokį patvarkymą tiesiog sukilo skaitlinga publika, kuri daugumoje susidėjo iš jaunų žmonių. Jau kelinta savaitė eina demonstracijos prieš komisionieriaus patvarkymą. Jau daugiau kaip desėtkas protestuojančių dainos entuziastų suareštuota.

Visas reikalas atsidūrė teisme. Klausimas sprendžiamas: ar parkų komisionierius turi teisę uždrausti parke po atviru dangumi dainininkams dainoti ir linksminti žmones.

Kaip ten nebūtų, praėjusį sekmadienį įvyko viena iš aštriausių protesto demonstracijų. Įvelta buvo keletas tūkstančių jaunų žmonių. Šešiasdešimt policistų, gerai ginkluoti, buvo panaudota demonstracijos išardymui. Vienas studentas sumuštas ir suareštuotas.

Net yra susidares "Komitetas už teisę dainuoti". Kova eisianti tol, kol parko komisionierius atšauks savo patvarkymą.

Rep.

## Prūseikos portretas "Laisvės" salėje

Laikraštį jau buvo rašyta, kad dailininkas R. Feiferis nupiešė Leono Prūseikos portretą, kuris buvo užpraeitą sekmadienį istatytas Schwaben salėje įvykusiam geguldo mitinge Leonui pagerbti.

Ant greitųjų gerieji Leono draugai, Juozas Kairys ir Antanas Balčiūnas, parūpino rėmus, nupirko stiklą ir portretą įrėmė, pakabino ant sienos "Laisvės" salėje.

Nuosirdi padėka visiems trims!

New Yorkas. — 1960 metais JAV ir Kanados degtinių gamintojai turėjo didelį pelnų.

Tegucigalpa. — Honduras nutraukė diplomatinis ryšius su Kuba. Virš 2,000 studentų demonstravo už Kubą ir sudraskė JAV vėliavą.



'MEIN KAMPF'

Siuo tarpu New Yorko Rivoli teatre, Broadway ir 49th St., rodomas filmas "Mein Kampf", kuriame vaizduojamas nacių teroras karo metu. Ši nuotrauka parodo vieną iš to baisaus teroro aukų Lenkijos sostinėje Varšuvoje. Jis laukia mirties. Šiame filme parodomi įvykiai, kurie niekaduos pirmiau nebuvo matyti jokiam kitame filme.

Daugiau įvairių parengimų Laisvės naudai.

## PRANESIMAI

WORCESTER, MASS. ALDLD 11 kuopa gegužės 23-24 dienomis rengia "Rumage sale" — senų daiktų išpardavimą. Kurie turite senų bei apnešiotų drabužių, turite progą juos iš namų atvežti j Lietuvii svetaine, 29 Endicott St. Komitetas (33-34)

OZONE PARK, N. Y. LDS 13 kuopos susirinkimas įvyks trečiadienį, gegužės 3 diena, 7:30 vakare, 102-02 Liberty Ave. Svarbu, kad šiame susirinkime visi nariai dalyvautų. Išgrįsti nauji pranešimų iš Centro valdybos. Prot. sekr.

PITTSBURGH, PA. Lietuvos Moterų Apšvietos Klubas rengia šaunų vakariene j žaismų vakara. Įvyks gegužės (May) 7 d. I. E. S. 160 kuopos name, 1024 Beaver Ave. Tikietas \$1.50. Vakariene bus duodama 6 val. Patyriusios gauspadinės pagamins skanią vakariene. Kviečiame visus atsilankyti linksmai laiką praleisti. Dėl žaismų bus išduota daug gerų dovanų. Rengimo Komit., O. R. (35-36)

OZONE PARK, N. Y. Lietuvos Namokorporacijos direktorių susirinkimas įvyks pirmadienį, gegužės 8, savame name, 102-02 Liberty Ave. Pradžią 7:30 val. vakare. Visi direktoriai kviečiami dalyvauti. Sekr. K. Nečiūnaskas

BROCKTON, MASS. Moterų Apšvietos Draugystės Birutė turės vakariene šeštadienį, gegužės (May) 6 d., vakare, Lietuvos Tautiško namo apatinėje salėje. Bus muzika šokiams ir gera vakariene. Kviečiame visus atsilankyti. Rengėjos (36-37)

## Paieškojimai

Paifauskiedenis-Sutytena Zolijos, Stasio d. gyvenančios Argentinijoje (1940-1941 m. ji su vyrų gyveno Buenos Aires mieste), iesko jos sesuo Janina Dimaviciene, gyvenanti Lietuvoje. Akmenės rajonas, Papilės paštas, kolūkis "Pažanga."

Valaitis Vincas, Prano s., iesko savo brolio ir dviejų seserų, kurių viena — Ona Kučinskienė iki 1941 metais gyveno 626 Washington Blvd. Baltimore, Maryland. Visi jie j Jungtines Valstijas emigravo 1907 metais. Atsiliepti: Lithuania, USSR, Jurbarko rajonas, kolūkis "Pergalė" V. Valcikas.

Juoskaudo Augustino, Stanislovo s., gimusio maždaug 1882 m. ir išvykusio j JAV 1914 m. (gyvenusio Čikagos šiaurinėje dalyje), iesko Ieva Vasiliauskienė, Lithuania, USSR, Kretingos rajonas, Kirovo vardo kolūkis, Narmantų kaimas.

Nutanto Igno, 1929 m. emigravusio j Brazilija ir iki antrojo pasaulinio karo dar rašiusio laiškus, iesko jo žmona Jadvyga. Prašau atsiliepti j patį, arba jo pažįstamus apie jį man pranešti šiuo adresu: Lithuania, USSR, Kelmės rajonas, Kukečių apyl., "Pergalės" kolūkis, Jadvyga Nutautienė.

## PRISIMINIMAS



## Katrina Žemaitienė-Bolovina

Šiandien, gegužės 2-a, sukanka vieneri metai kai mirė mano mylima žmona. Jos kova už taiką likosi nebaigta, bet mes, likusieji, tęsime jos idėjas, ir jį visumot pasilikim mūsų širdyse.

Gimines: K. Bolovina, E. Bolovina, A. Stakėnas, B. Stakėnas, E. Stakėnas, B. Stakėnas, R. Stakėnas, L. Stakėnas, M. Stakėnas, C. Stakėnas. Draugai: A. Mureika, A. Mureika, E. Mureika, J. Regely, J. Regely, C. Petrotatis, Ol. Petrotatis, E. Tomczak, J. Tomczak.

SPIROS BOLOVINAS, vyras New York City